

Tilinpäätös 2023

Maakuntavaltuusto § 6/6.6.2024

**Etelä-Savon
maakuntaliitto**

Julkaisutiedot

Julkaisija:

Etelä-Savon maakuntaliitto
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
email kirjaamo@esavo.fi

Kotisivu:

www.esavo.fi

Julkaisu:

Tilinpäätös 2023
Julkaisusarjan numero 179
ISBN 978-952-5932-79-9 (PDF)
ISSN 1455-2930
Mikkeli 2024

Sisällysluettelo

OSA 1: TOIMINTAKERTOMUS	1
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	2
Maakuntajohtajan katsaus	2
Yleinen kehitys Etelä-Savossa	5
Maakuntaliiton hallinto ja talous	7
Maakuntaliiton viraston strategia, organisoituminen ja henkilöstö	13
Selonteko maakuntaliiton sisäisen valvonnan järjestämisestä	15
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	18
Toiminnan rahoitus	20
Rahoitusasema ja sen muutokset	21
Kokonaistulot ja -menot	22
Tilikauden tuloksen käsittely	23
OSA 2: TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	26
Tavoitteiden toteutuminen	27
Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	43
Käyttötalouden toteutuminen	43
Tuloslaskelmaosan toteutuminen	44
OSA 3: TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	45
Tuloslaskelma	46
Toteumavertailu	47

Rahoituslaskelma	49
Tase.....	50
OSA 4: TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	51
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	57
LUETTELOT JA SELVITYKSET	58

OSA 1: TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Maakuntajohtajan katsaus

Talous taantumassa

Talousnäkymät kääntyivät vuoden loppupuolella erittäin epävarmoiksi. Taloudellinen toimintaympäristö kehittyi vaikeasti ennakoitavaksi ja koko maan talouden ennakoidaan menevän taantumaan. Erityisesti rakennusalan kysynnän hiipuminen heikensi koko Suomen talouden näkymiä.

Etelä-Savon työttömyysaste on noussut merkittävästi vuoden takaisesta ja oli 12 % joulukuussa. Erityisen huolestuttavaa oli nuorisotyöttömyyden nousu edellisestä vuodesta. Osiaan työvoiman huono saatavuus heikensi yritysten kasvuodotuksia kuten aiempinakin vuosina.

Vaikka koko maan talouden heikentyminen näkyy myös Etelä-Savossa, olivat maakunnan yritysten suhdannenäkymät vielä viime syksynä parhaat koko maassa. Tämä kävi ilmi 14.9.2023 julkistetussa pk-yritysbarometrissa. Etelä-Savon pk-yritysvaltainen ja monipuolinen yritys-kenttä oli tuolloin tehdyn kyselyn mukaan selvinnyt kohtuullisen hyvin.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset jatkuivat

Venäjän vuonna 2022 Ukrainaan käynnistämän hyökkäyssodan vaikutukset tuntuivat koko itäisessä Suomessa mukaan lukien Etelä-Savo vuoden 2023 aikana. Puun tuonnin loppuminen suuntasi kysyntää kotimaisille markkinoille. Kotimaisten puukuljetusten lisääntyminen korosti huolta liikenneverkon välityskyvyn riittävydestä.

Matkailualan vaikeudet jatkuivat koronapandemian jälkeen, kun venäläisten matkailijoiden tulo Suomeen käytännössä tyrehtyi kokonaan.

Sodan seurauksena geopolitiikka nousi aluepolitiikan ytimeen elinvoiman rinnalle. Itäisen Suomen pitäminen asuttuna nähtiin laajasti turvallisuuspoliittisena kysymyksenä. Teot jäivät kuitenkin puuttumaan.

EU:n aluepolitiikasta vastaavan komission jäsenen Elisa Ferreiran Mikkelin vierailun yhteydessä nousi esille tavoite saada turvallisuus ja huoltovarmuus uudeksi EU:n alue- ja rakennepolitiikan kriteeriksi.

Itäiselle Suomelle oma visio

Sodan kielteiset vaikutukset erityisesti itäiselle Suomelle herättivät Suomen poliittisen johdon. Helmikuussa 2023 julkistettiin itäiselle Suomelle yhteinen kehittämisvisio. Visiotyön jatkaminen sisältyi pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan. Varsinaista ohjelmatyötä valmisteltiin syksyn 2023 aikana ja käytännön toimeenpano siirtyi vuoden 2024 alkupuolelle.

Väestö väheni edelleen

Etelä-Savon väestön väheneminen jatkui vuonna 2023. Tilastokeskuksen väestönmuutosten ennakkotietojen mukaan väkiluku väheni Etelä-Savossa tammi-joulukuussa 2023 yhteensä 555 henkilöä. Vaikka väheneminen edelleen jatkui, tilanne oli paras koko 2000-luvulla. Edellisenä vuonna Etelä-Savon väkiluku väheni 1 237 henkilön verran.

Etelä-Savon ennakkoväkiluku oli joulukuun 2023 lopussa 129 896. Tammi-joulukuussa 2023 luonnollinen väestönmuutos oli Etelä-Savossa negatiivinen 1 293 henkilöä. Syntyneitä vuonna 2023 oli 720 ja kuolleita 2 013. Väestön kokonaismuutosta tasapainotti muuttovoitto. Maakuntaan muutti 747 henkilöä enemmän kuin maakunnasta muutti muualle.

EU-rahoituksella tuettiin Etelä-Savon elinvoimaa

Viime vuonna käynnistyi viimeinkin EU:n vuosien 2021–2027 ohjelmakauden aluepolitiikan täytäntöönpano. EU-rahoituksella on keskeinen rooli maakunnan elinvoiman kehittämisessä. Maakuntaliitto panosti rahoituspäätösten nopeaan valmisteluun ja hankkeiden sujuvaan valvontaan ja maksatuksiin. Näiden tavoitteiden tukemiseksi maakuntavaltuusto päätti valmistelun lisärahoituksesta vuosille 2024 ja 2025.

VaiHEMAAKUNTAKAAVALLA EDISTETÄÄN TUULIVOIMAA

Tuulivoiman rakentamistarve oli vahvasti esillä Etelä-Savossa. Etelä-Savon valmisteilla olevassa maakuntakaavoituksessa päätettiin keskittyä tuulivoiman lisärakentamiseen ja niihin liittyviin voimajohtoihin. Neljännen vaihemaakuntakaavan tavoitteena on uusien teollisen kokoluokan tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueiden osoittaminen yksityiskohtaisemman suunnittelun pohjaksi. Luonnos vaihemaakuntakaavaksi oli nähtävillä 6.11.2023–5.1.2024. Valmistelu jatkuu vuoden 2024 aikana ja tavoitteena on saada kaava hyväksytyä vuoden 2024 aikana.

Ruokamatkailusta vetovoimaa

Suomen ja Venäjän välisen matkailun hiipumisen seurauksena matkailun markkinointia kohdennettiin yhä enemmän kansainvälisille markkinoille. Maakuntaliitto tuki osaltaan tätä tavoitetta.

Itäisen Suomen kolmelle maakunnalle vuodelle 2024 myönnetty European Region of Gastronomy -tittelin valmistelu jatkui vuonna 2023. Tavoitteena on tuoda Itä-Suomeen kansainvälisiä ja kotimaisia vierailijoita ja uudenlaisia ruuan ja kulttuurin yhdistäviä tapahtumia. Perustana on Saimaan alueen kestävä elämäntapa, jossa ruoka, luonto, kulttuuri ja hyvinvointi yhdistyvät poikkeuksellisella ja kestäväällä tavalla.

Saavutettavuus, metsä ja kaivokset edunvalvonnan painopisteinä

Etelä-Savon saavutettavuuden kehittämisessä raideliikenne nousi keskeiseen rooliin. Itäisen Suomen yhteinen tavoite nopeista raideyhteyksistä vauhdittui, kun radan oikaisua Kouvolasta Porvoon kautta Helsinkiin valmistelevan hankeyhtiön, Itärata Oy:n työ eteni.

Samalla maakuntaliitto on korostanut nykyisten Savon ja Karjalan ratojen nopeaa kehittämistarvetta keskeisenä osana koko itäisen Suomen liikenneyhteyksien kehittämistä. Geopoliittisen tilanteen huonontuessa myös raide- ja tieliikenteen poikittaisyhteyksien kehittämistarve nousi esille.

Kaivoslain uudistamista koskeva laki hyväksyttiin viime vuonna. Maakuntaliiton tavoitteena on Saimaan vesistön poikkeuksellisten luontoarvojen säilyttäminen. Kaivoslakiin sisältyy

maakuntaliiton kannattama säännös, jonka mukaan kaivostoiminnan tulee perustua sellaiseen kunnan hyväksymään kaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty. Tämä antaa kunnille mahdollisuuden päättää oman alueensa suunnittelusta. Tämän lisäksi maakuntaliitto kannattaa kaivoslakiin lisämuutosta, jolla kunnille annetaan oikeus päättää malmien varauksista ja etsinnästä.

Metsä edunvalvonnan painopiste

Metsiä koskeva sääntely oli vahvasti esillä niin kansallisessa kuin EU:n päätöksenteossa. Vuonna 2023 Etelä-Savon maakuntaliitto oli Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien ja Etelä-Karjalan maakunnan yhteisen metsäryhmän puheenjohtaja.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa tavoitteena on metsäpolitiikan mahdollisimman laajan päätösvalan säilyttäminen kansallisissa käsissä, mikä vastaa hyvin Etelä-Savon maakuntaliiton tavoitetta.

Metsäpolitiikka on keskeinen osa Etelä-Savon maakuntaliiton edunvalvontaa ja edunvalvonnan tehostamiseksi maakuntaliitto oli seitsemän muun maakunnan kanssa mukana Luonnonvarakeskuksen toteuttamassa Metsät muutoksessa -hankkeessa. Hankkeessa saadaan tutkimustietoa metsien tilasta ja on siten tukemassa tietoon perustuvaa edunvalvontaa. Hankkeen loppuraportin julkaisu siirtyi vuodelle 2024.

Vahvaa ylimaakunnallista yhteistyötä

Itä- ja Pohjois-Suomen yhteinen EU-toimisto Brysselissä on tarjonnut Etelä-Savon maakuntaliitolle hyvän vaikutuskanavan EU-tasolle. Vuonna 2023 Etelä-Savon maakuntaliitto oli sekä Itä- ja Pohjois-Suomen että Itä-Suomen neuvottelukuntien puheenjohtajamaakunta. Viime vuoden keväänä pidettyjä eduskuntavaaleja varten laadittiin maakuntaliiton johdolla yhteiset tavoitteet ja esiteltiin niitä sekä ennen vaaleja että hallitusneuvotteluissa. Tämä toi lisävastuita maakunnalle, mutta tarjosi myös hyvät mahdollisuudet tuoda Etelä-Savon tavoitteita esille osana maakuntien yhteistä edunvalvontaa.

Etelä-Savon maakuntaliiton johdolla päätettiin myös Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen yhteistyön tiivistämisestä.

Mikkelissä 29.1.2024

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

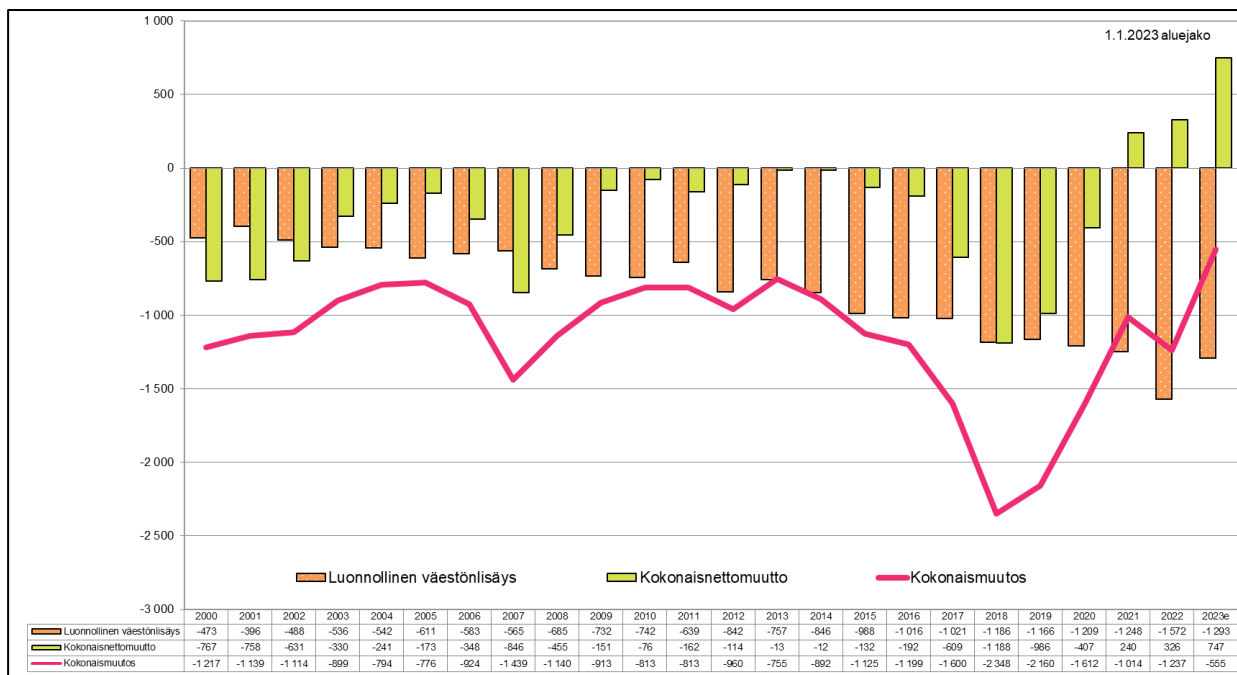

Yleinen kehitys Etelä-Savossa

Etelä-Savon tilastoitu väkiluku 1.1.2024 on 129 816 henkeä. Ilahduttavaa on se, että koko 2000-luvun negatiiviseksi jäänyt kokonaisnettomuutto kääntyi plussan puolelle jo vuonna 2021 ja positiivinen kehitys on jatkunut. Vuonna 2023 muuttovoittoa saatiin ennakkotietojen mukaan maakuntaan +747 henkilön verran, erityisesti maahanmuuttajista. Tämän ansiosta vuoden 2023 väestön kokonaiskehitys Etelä-Savossa oli paras koko 2000-luvulla, (joskin luonnollinen väestönmuutos huomioiden -555).

Väestökehityksen kokonaiskuva onkin heikkenevä. Etelä-Savo on Suomen ikääntynein maakunta, jossa nuorten ikäluokat ovat pienet. Työikäisten osuuden ollessa keskimääräistä pienempi väestöllinen huoltosuhte maakunnassa on jo nykyisellään erittäin korkea ja heikkenee väestöennusteen mukaan edelleen. Kokonaiskehityksen suunnalla on vaikutusta niin julkisiin palveluihin kuin paikallismarkkinoihin, vaikka matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat erityisesti vilkkaana kesä kautena kokonaiskysyntää parantavatkin.

Tilastoitu väkiluku ei kuitenkaan näytä alueella sijaitsevan väestön kokonaiskuva, sillä Etelä-Savo on kausittain hyvin voimakkaasti kasvava maakunta: monipaikkaisesti asuvat ja esimerkiksi vapaa-ajanasunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät ihmiset eivät näy väestötilastoissa eivätkä esimerkiksi sote-palveluiden mitoituksessa. Vuoden aikana alueen näkyvän elinvoiman ja väkimäärän vaihtelu on suurta, sillä esimerkiksi Nordregion arvion mukaan Etelä-Savossa sijaitsee kaikkien vapaa-ajanasuntojen ollessa täydessä käytössä yli 100 000 henkilöä vakituisen asutuksen lisäksi. Etätöön yleistymisen on pidentänyt vapaa-ajanasumisen kautta sekä lisännyt monipaikkaista asumista. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia palveluja.

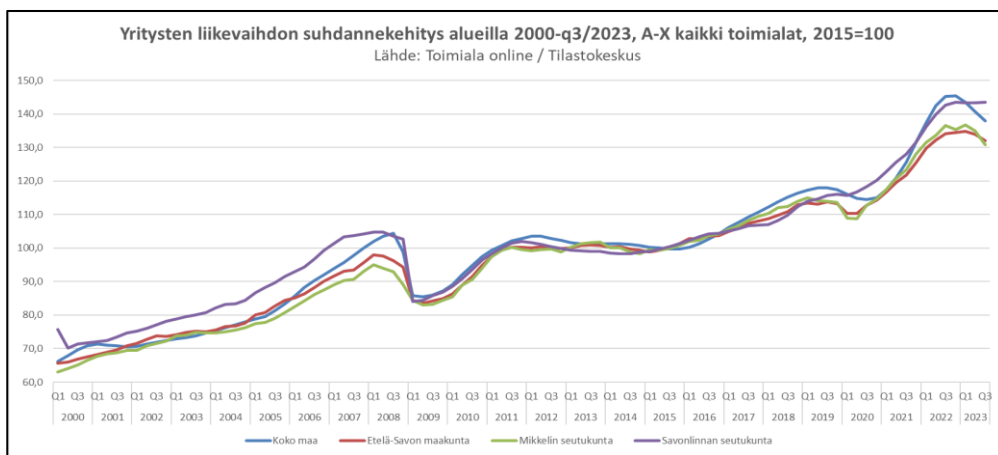
Kuvio 1. Väkiluku ja väestönmuutokset Etelä-Savossa 2000–2023¹⁾. Lähde: Tilastokeskus. HUOM. Vuoden 2023 tiedot ovat ennakkotietoja.

Etelä-Savossa sairastetaan yleisesti ottaen enemmän kuin maassa keskimäärin, mutta kunta-kohtaisia eroja esiintyy. Sairastavuus ja harva asutus luovat erityisiä haasteita ja kustannuspaineita palvelujen järjestämisessä, etenkin kun vaikutukset näkyvät entisestään heikkenevässä kuntataloudessa. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta pitkät etäisyydet ja ikärakenne haastavat yhdenvertaisuuden toteutumista asuinalueiden erilaistumisen ja palvelujen saataavuuden noustessa haasteiksi. Keskussairaalamverkon supistamiseen liittyvä suunnitelma on suuri riski päivystystoiminnan osalta ja heikentää myös osaavan henkilöstön rekrytointia. Tyytyväisyys asuinalueen elinolosuhteisiin, ympäristön tilaan sekä turvallisuuden kokemus ovat kuitenkin pysyneet Etelä-Savossa pääosin hyvällä tasolla. Tulonjakoa mittaavalla Gini-kertoimella Etelä-Savon jakauma on tasaisempi (25,2) kuin koko maassa (29,1) keskimäärin, joskin pienituloisten osuus väestöstä on 16,2 %.

Etelä-Savon työttömyysaste oli vuonna 2023 keskimäärin vähän koko maan keskiarvoa korkeampi. Etelä-Savossa oli joulukuun 2023 lopussa työttömiä lähes 900 enemmän kuin vuosi sitten. Lomautettujen määrän kasvu selittää noin puolet kasvusta. Naisten osuus lomautetuista oli vuonna 2023 keskimäärin 17 %. Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä oli joulukuussa 2023 lähes 1 400 eli yli 200 enemmän kuin vuotta aiemmin, kasvusta kolmasosa selittyy lomautuksilla. Yhdenjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleiden osuus kaikista työttömistä oli vuonna 2023 keskimäärin 30 %.

Alueelliset liikevaihtoa kuvaavat talouden suhdannekuvaajat osoittavat, että Etelä-Savon yritysten liikevaihto on viimeisen kahden vuoden aikana jäänyt hieman jälkeen koko maan yritysten suhdannekehityksestä, joskin taantumassa tilanne on tasaantunut. Huomionarvoista on, että Savonlinnan seutukunnassa kehitys on viimeisten saatavilla olevien tietojen (q3/2023) mukaan koko maan suhdannetta parempaa. Toimialoista parasta kehitystä maakunnassa on ollut teollisuudessa, heikointa kaupan ja palveluiden aloilla. Kevään pk-yritysbarometrin tiedot julkaistaan vasta helmikuussa, mutta syksyllä 2023 Etelä-Savossa yritysten suhdannenäkymät olivat parhaat koko maassa. Venäjän hyökkäyssota näkyi Etelä-Savossa muuta Suomea harvemmin kielteisinä vaikutuksina pk-yritysten liiketoimintaan ja koettiin, että maakunnan pk-yritysvaltainen ja monipuolinen yrityskehitys on selvinnyt kohtuullisen hyvin viime vuosien kriiseistä.

Kuvio 2. Yritysten liikevaihdon suhdannekehitys koko maassa, Etelä-Savossa ja seutukunnissa 2000–2023 syyskuu. Lähde: Tilastokeskus/Toimiala online.

Maakuntaliiton hallinto ja talous

Luottamushenkilöhallinto

Maakuntaliiton ylin päättävä elin on maakuntavaltuusto. Syksyllä 2021 toimikautensa aloittanut maakuntavaltuusto kokoontui vuonna 2023 neljä kertaa. Maakuntavaltuustossa on yhteensä 49 jäsentä ja sen poliittinen jakauma on seuraava:

- Suomen Keskusta 16
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 11
- Kansallinen Kokoomus 10
- Perussuomalaiset 2
- Vihreä liitto 3
- Liike Nyt 2
- Suomen Kristillisdemokraatit 2
- Vasemmistoliitto 1
- Muu 2.

Satu Taavitsainen (SDP) Mikkelistä toimi maakuntavaltuuston puheenjohtajana 11.4.2023 saakka. Jarno Strengell (SDP) Mikkelistä jatkoi puheenjohtajana tästä eteenpäin. Varapuheenjohtajina toimivat Hannu Auvinen (Kesk.) Sulkavalta ja Eero Aho (Kok.) Mikkelistä. Valtuuston sihteerinä toimi hallintojohtaja Janne Nulpponen 30.9.2023 saakka ja vt. hallintojohtaja Sirpa Lavikainen tästä eteenpäin.

kunta	varsinainen jäsen	varajäsen
Enonkoski	Purhonen Petri	Turunen Kari
Hirvensalmi	Liukkonen Saara	Luntta Pirkko
Juva	Häkkinen Markku	Rautio Ari
Juva	Hänninen Ritva	Huhtinen Marjaana
Juva	Kuusisto Ville-Pekka	Summanen Hannu
Kangasniemi	Hokkanen Mikko	Hänninen Pasi
Kangasniemi	Nykänen Tapani	Luukkainen Kari
Mikkeli	Aho Eero	Kervinen Jouko
Mikkeli	Ahonen Liisa	Pöyry Jukka
Mikkeli	Hartonen Tanja	Strandman Jaana
Mikkeli	Hämäläinen Laura	Kokkonen Anu
Mikkeli	Janhunen Katriina	Liikanen Veli
Mikkeli	Järvinen Sami	Sensio Jani
Mikkeli	Lautamäki Jarmo	Kauppinen Heli
Mikkeli	Lehkonen Raine	Kuitunen Soile
Mikkeli	Härkönen Jukka	Ropponen Juha
Mikkeli	Pekonen Petri	Väänänen Jaakko
Mikkeli	Pöyry Pekka	Nykänen Heikki
Mikkeli	Salo-Oksa Armi	Kähkönen-Valtola Suvi
Mikkeli	Siiskonen Pirjo	Häkkinen Kati
Mikkeli	Sikanen Tomi	Karhunen Pertti
Mikkeli	Strengell Jarno	Seppälä Arto
Mikkeli	Taavitsainen Satu	Tissari Jenni
Mikkeli	Tullinen Hannu	Hokkanen Marita
Mikkeli	Valtola Pirkko	Vuori Juha
Mäntyharju	Häkkänen Markku	Hujanen Seppo
Mäntyharju	Kuoksa Timo	Kokkola Ari

Pertunmaa	Räisänen Annukka	Ruuth Nina
Pieksämäki	Hintikka Kari	Vauhkonen Susanna, 20.2. tilalle Ritvanen Petri
Pieksämäki	Kauhanen Matti	Liukkonen Timo-Juhani
Pieksämäki	Kovanen Anna-Maria	Kontro Aki
Pieksämäki	Kuronen Tuula	Ojala Sakari
Pieksämäki	Majamäki Mika	Leikas-Tikkanen Tiia
Pieksämäki	Viljakainen Kaija	Nyrhinen Anne-Mari
Puumala	Kautonen Harri	Luukkonen Olli
Rantasalmi	Korhonen Katja	Wessman Mauri
Rantasalmi	Rautiainen Jari	Tilaeus Tiina
Savonlinna	Kaskinen Terho	Tynkkynen Jonne
Savonlinna	Kokko Sampsa	Kokko Lea
Savonlinna	Koskela Jouni	Liukko Arto
Savonlinna	Laamanen Kirsti	Torikka Kirsi
Savonlinna	Tynkkynen Krister 15.5. alkaen Kupiainen Mikko	Kosonen Seppo
Savonlinna	Mikkonen Anna-Kristiina	Backman Anja
Savonlinna	Peitsaro Panu	Pekkonen Pasi
Savonlinna	Puputti Seija	Vänttinen Tuija
Savonlinna	Valkonen Esa	Niemelä Sanna
Savonlinna	Vihavainen Mauri	Kristiansson Olli-Pekka
Savonlinna	Visunen Kirsi	Kukkonen Juha
Sulkava	Auvinen Hannu	Partanen Lasse

Taulukko 1. Maakuntavaltuuston kokoonpano kaudella 2021–2025.

varsinainen jäsen	varajäsen
pj. Hänninen Ritva, Juva	Lautamäki Jarmo, Mikkeli
vpj. Mikkonen Anna-Kristiina, Savonlinna	Puputti Seija, Savonlinna
Kuusisto Ville-Pekka, Juva	Ahonen Liisa, Mikkeli
Luukkanen Raimo, Savonlinna	Valkonen Esa, Savonlinna

Taulukko 2. Maakuntavaltuuston vaalilautakunta kaudella 2021–2025.

Maakuntahallitus on 13-jäseninen. Kauden 2021–2025 maakuntahallituksessa Suomen Keskustalla on neljä jäsentä, Suomen Sosialidemokraattisella puolueella ja Kansallisella kokoomuksella kummallakin kolme jäsentä, Perussuomalaisilla kaksi jäsentä ja Vihreällä liitolla yksi jäsen.

Maakuntahallituksen puheenjohtajana kaudella 2021–2025 toimii Arto Sepponen (Kesk.) Pieksämäeltä. Varapuheenjohtajina toimivat Nina Rasola (Kok.) Mikkelistä ja Eija Stenberg (SDP) Savonlinnasta.

Maakuntahallitus kokoontui vuoden 2023 aikana 11 kertaa. Maakuntahallitus käsitteli vuonna 2023 yhteensä 181 asiakohtaa.

varsinainen jäsen	varajäsen
Hakala Kerttu, Mikkeli	Leikas-Tikkanen Tiia
Hokkanen Mikko, Kangasniemi	Huopponen Erkki
Hänninen Elisa, Juva	Tilaeus Tiina
Juhola Jatta, Mikkeli 5/2023 saakka, tilalle Tissari Jenni	Rautiainen Sari
Kovanen Anna-Maria, Pieksämäki	Virtanen Outi
Kukkonen Juha, Savonlinna	Kaiponen Kari

Olkkonen Kirsi, Mikkeli	Hämäläinen Laura
Sepponen Arto, Pieksämäki, pj.	Lamponen Markku
Stenberg Eija, Savonlinna, 2.vpj	Laitinen Marja
Strandman Jaana, Mikkeli 6/2023 saakka, tilalle Järvinen Sami 12/2023 saakka, tilalle Heinänen Raimo	Hartonen Tanja
Suomalainen Tuukka, Savonlinna	Husso Kaarle
Turunen Pekka, Savonlinna	Selenius Jyrki
Valtola Oskari, Mikkeli, 1.vpj 5/2023 saakka, tilalle Rasola Nina 1. vpj	Häkkänen Markku

Taulukko 3. Maakuntahallituksen kokoonpano kaudella 2021–2025.

Hallintosäännön päivityksen myötä maakuntaliitolle tuli vuonna 2021 uusi toimielin, maakuntahallituksen työjaosto. Maakuntahallituksen työjaoston tehtävänä on tukea maakuntajohtajaa maakuntahallituksen kokousasioiden ja kiireellisten asioiden valmistelussa sekä toimia viranhaltijoiden valintaprosessien valmistelijana. Työjaosto kokoontuu 1,5 viikkoa ennen maakuntahallituksen kokousta. Vuonna 2023 se kokoontui 11 kertaa. Varsinaisina jäseninä toimivat maakuntahallituksen puheenjohtaja sekä 1. ja 2. varapuheenjohtaja. Puhetta työjaostossa johtaa maakuntahallituksen puheenjohtaja. Kauden 2021–2025 työjaoston jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet ovat maakuntahallituksen puheenjohtaja Arto Sepposella Kerttu Hakala, 1. varapuheenjohtaja Nina Rasolalla Kirsi Olkkonen ja 2. varapuheenjohtaja Eija Stenbergillä Juha Kukkonen.

Tarkastuslautakunta on 5-jäseninen. Siinä on edustettuna maakunnan neljä suurinta poliittista puoluetta. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana toimii Tuula Kuronen (SDP) Pieksämäeltä. Tilintarkastajana toimi BDO Auditor Oy ja vastuullisena tarkastajana on Lilja Koskelo. Tarkastuslautakunnan kokousten sihteerinä toimii henkilöstöpäällikkö Tiina Saarelainen. Lautakunta kokoontui vuonna 2023 kaikkiaan 6 kertaa ja käsittelee kokouksissaan 43 asiakohdetta.

varsinaiset jäsenet	varajäsenet
Himanen Vesa, Mikkeli	Korhola Anne, Mikkeli
Kuronen Tuula, pj., Pieksämäki	Kuoksa Timo, Mäntyharju
Kuusisto Ville-Pekka vpj., Juva	Summanen Hannu, Juva
Mynttinen Maritta, Hirvensalmi	Nousiainen Marja-Sisko, Savonlinna
Pasanen Unto, Puumala	Rytkönen Tapani, Pieksämäki

Taulukko 4. Tarkastuslautakunnan kokoonpano kauden 2017–2021 päättyessä.

Maakuntaliiton vetovastuulla toimiva maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) kokoontui 7 kertaa vuonna 2023. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö kokoontui 11 kertaa vuonna 2023. EU:n ohjelmakaudelle 2021–2027 nimetty Maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee lisäksi vielä käynnissä olevan rakennerahastokauden 2014–2020 asioita.

MYR:n puheenjohtajana toimi Jonne Tynkkynen, I varapuheenjohtajana Hannu Pöntinen Mikkelistä 4/2023 saakka, tilalle Jarmo Tuunanen ja II varapuheenjohtajana Etelä-Savon ELY-keskuksen ylijohtaja Jari Mutanen ja III varapuheenjohtajana Etelä-Savon kauppakamaria MYR:ssä edustava toimitusjohtaja Markus Tykkyläinen. MYR:n kokouksissa esittelijänä toimi kehittämisjohtaja Merja Olenius ja sihteerinä ohjelmapäällikkö Pirjo Paananen.

Taho	varsinainen jäsen	varajäsen
Kunta/maakuntaliitto	Elisa Kaasinen (kesk), Pieksämäki	Outi Kiesilä (kesk), Hirvensalmi
Kunta/maakuntaliitto	Juhani Jenu (ps), Mikkeli 8/22 saakka, tilalle Sami Järvinen 09/23 saakka, tilalle Raimo Heinänen	Marita Orava (ps), Mikkeli
Kunta/maakuntaliitto	Heikki Nykänen (kesk), Mikkeli	Tuomo Janhunen (kesk), Kangasniemi
Kunta/maakuntaliitto	Leena Pekkanen (kesk), Mäntyharju	Annukka Räisänen (kesk), Pertunmaa
Kunta/maakuntaliitto	Heli Pitkänen (kok), Savonlinna	Pirjo Falkstedt (kok), Savonlinna
Kunta/maakuntaliitto	Hannu Pöntinen (kok), Mikkeli 4/2023 saakka, tilalle Jarmo Tuunanen (kok)	Heikki Lappalainen (kok), Mikkeli
Kunta/maakuntaliitto	Jukka Rossi (sdp), Mikkeli	Eveliina Neumanen (sdp), Mikkeli
Kunta/maakuntaliitto	Ritva Suomalainen (sdp), Savonlinna	Markku Nousiainen (sdp), Savonlinna
Kunta/maakuntaliitto	Jonne Tynkkynen (kesk), Savonlinna	Esa Karjalainen (kesk), Puumala
Valtio/Etelä-Savon ELY-keskus	Jari Mutanen	Kristiina Laatikainen
Valtio/Etelä-Savon ELY-keskus	Hannu Mars	Hanna Makkula 10/2023 saakka, tilalle Juha Jokitalo
Valtio/Etelä-Savon ELY-keskus	Kirsi Kosunen	Ilpo Lehtinen
Valtio/Pohjois-Savon ELY-keskus	Tommi Huttunen	Terhi Nissinen
Valtio/Itä-Suomen AVI	Anu Liljeström	Kirsi Kohonen
Valtio/Metsäkeskus	Sari Alden	Tuomas Kähkö
Etelä-Savon yrittäjät	Nina Rasola 9/2023 saakka, tilalle Mirja Anunti-Virta	Kimmo Ihalainen 9/2023 saakka, tilalle Harri Mattinen
Etelä-Savon kauppakamari	Markus Tykkyläinen	Tiina Ylönen
MTK	Vesa Kallio 9/2023 saakka, tilalle Rauli Albert	Sanna Hämäläinen
Akava	Anne Hytönen	Jorma Flinkman
SAK	Taina Salomäki	Sonja Laitinen
STTK	Kaija Viljakainen	Kalevi Savolainen
Teknoliateollisuus	Esa Näätänen	Antero Asikainen
EK	Tuukka Liukko	Simo Pinomaa 5/2023 tilalle Jari Huovinen
Ammatillinen toinen aste	Jukka Mustonen (Samiedu)	Arja Flinkman (Esedu)
Kaakkois-Suomen amk	Kalevi Niemi	Hanna Kuninkaanniemi
Mikkelin yliopistokeskus	Matti Malinen	Sari Iivonen
Suomen luonnonsuojeluliitto	Heikki Härkönen	Irma Kolari
Etelä-Savon järjestöneuvotteluk.	Anne Käyhkö	Kalle Husso

Taulukko 5. Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä rakennerahastokauden 2021–2027 alkupuoliskolla 2021–2025.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön puheenjohtajana toimi vuonna 2023 kehittämissihteerinä Merja Olenius ja sihteerinä ohjelmapäällikkö Pirjo Paananen.

Etelä-Savon maakuntaliiton edustajina maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä toimivat lisäksi kehittämissihteerinä Eveliina Pekkanen, rahoitusasiantuntijana Sannamari Markkanen, kehittämissihteerinä Jyrki Kuva, elinkeinopäällikkö Tuula Kokkonen, aluekehittämissihteerinä Anne Kokkonen, ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo ja rahoitusasiantuntijana Alekski Laaksonen.

Etelä-Savon ELY-keskuksen edustajina maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä toimivat johtajana Hannu Mars, yksikön päällikkö Ilpo Lehtinen, yritysasiantuntijana Jarkko Rautio, rahoitusasiantuntijana Kirsi Komppa, rahoitusasiantuntijana Pia Pirskanen, yksikön päällikkö Kirsi Kosunen, rahoitusasiantuntijana Esa Pekonen, yksikön päällikkö Mirko Juppi, maaseutuasiantuntijana Kaija Siikavirta sekä yritysasiantuntijana Kristiina Laatikainen ja rahoituspäällikkö Timo Ollila.

Etelä-Savon maakuntaliiton yhteydessä on toiminut vuodesta 2019 alkaen Etelä-Savon maakunnallinen järjestöneuvottelukunta (YhES). Neuvottelukunta toimii maakunnan alueella toimivien yhdistysten ja järjestöjen monialaisena yhteistyöelimenä ja on osa Etelä-Savon maakuntaliiton toimintaa. Järjestöneuvottelukunnassa kukin jäsen edustaa oman yhdistyksensä lisäksi laajemmin koko järjestöalaa.

YhES:in toisen kauden 2023–2026 puheenjohtajana toimii Mali Soininen Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry:stä ja varapuheenjohtajana Kalle Husso Etelä-Savon Liikunta ry:stä. Maakuntahallituksen yhdyshenkilönä alkuvuoden 2023 toimi hallituksen jäsen Jaana Strandman ja hänen varahenkilönään hallituksen jäsen Elisa Hänninen. Hän siirtyi varsinaiseksi jäseneksi Strandmanin tultua valituksi eduskuntaan. Kuntaedustajana YhES:ssä toimii Mikko Haverinen Hirvensalmen kunnasta ja varajäsenenä Arja Väänänen Mikkelin kaupungilta.

Järjestöneuvottelukunta YhES ylläpitää aktiivista ja vaikuttavaa järjestöjen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua maakunnassa, edistää kansalaisten, yhdistysten ja järjestöjen osallisuus- ja osallistumismahdollisuuksien toteutumista sekä tuottaa ja välittää tietoa järjestöjen toiminnasta ja järjestöjä koskevista asioista. Neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana 5 kertaa.

Järjestöala	varsinainen jäsen	varajäsen
Kylät, kaupunginosat, kotiseutu	Anne Käyhkö, Järvi-Suomen kylät ry	Asko Koukkari, Savonlinnan kylät ry
Työllisyyttä edistävät toimijat	Outi Rahikainen, Savonlinnan Toimintakeskus ry	Virpi Leskinen, Savonlinnan toimintakeskus ry
Luonto ja ympäristö	Sonja Miettinen, Savon Martat ry.	Pirjo Rimpiläinen, Savon Martat ry.
Luovat alat	Jari Rusanen, Joel Lehtosen seura	Anneli Pulkka, Savonlinnan teatteriyhdistys ry.
Urheilu ja liikunta	Kalle Husso, Etelä-Savon Liikunta ry	Heikki Siitonen, Etelä-Savon Liikunta ry
Potilasjärjestöt, omaishoito	Mali Soininen Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry	Niina Turunen, Saimaan syöpäyhdistys ry.
Ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöt, monikulttuurisuus	Tuisku Jähi, Monikulttuurityö Mimosa ry	Ossi Blomeraus, Savonlinnan seudun romanilyhdistys ry
Mielenterveys-, päihde-, riippuvuus- ja kriisityö	Helena Pohjanvirta, Mieli Etelä-Savon mielenterveys ry / Mikkelin kriisikeskus	Sari Kyttä, Mieli Etelä-Savon mielenterveys ry/Savonlinnan kriisikeskus
Lapsi-, perhe- ja väkivallatyö	Sirkku Mehtola, Viola-väkivallasta vapaaksi ry	Riina Muotka MLL:n Järvi-Suomen piiri ry
Eläkeläistoimijat	Marju Kiiski, Mikkelin Setlementti ry	Hannu Karttunen, Otavan seudun eläkkeensaajat
Nuorisojärjestöt	Virve Väisänen, Mäntyharjun 4H-yhdistys ry	Lassi Kousa, Mäntyharjun 4H-yhdistys ry.
Vammaisjärjestöt	Sanna Paasonen, Mikkelin kuurojen yhdistys	Merja Ikonen, Etelä-Savon Allergia, Iho ja Astma ry
Yrittäjäjärjestöt	Vesa Kallio, MTK-Etelä-Savo ry, Etelä-Savon yrittäjät, Etelä-Savon kauppakamari	Teppo Leinonen, Etelä-Savon kauppakamari
Valmius ja varautuminen	Kari Jääskeläinen, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry/Etelä-Savon sopimuspalokuntien alueneuvottelukunta	Piritta Keränen, Suomen Punainen Risti Kaakkois-Suomen piiri
Harrastejärjestöt	Mervi Lintunen, Pieksämäkeläiset ry ja Paltasen kyläyhdistys	Marketta Parkkinen, Linnalan Setlementti ry.
SOTE -ja yhteistyö / Mikkelin	Kauko Väisänen, Etelä-Savon hyvinvointijärjestöjen tuki ry, Estery	Katja Kasper, Viola-väkivallasta vapaaksi ry
SOTE -ja yhteistyö / Pieksämäki	Juhani Jäppinen, Paiste ry	Heidi Kesänen, Pieksämäen Muistiyhdistys ry/Paiste ry

SOTE -ja yhteistyö / Savonlinna	Sirpa Kolistaja, Savonlinnan Seudun Kolomonen ry	Sari Kautonen, Savonlinnan Seudun Kolomonen ry.
Kuntaedustaja	Mikko Haverinen, Hirvensalmen kunta	Arja Väänänen, Mikkelin kaupunki

Taulukko 6. Etelä-Savon maakunnallisen järjestöneuvottelukunta (YhES) toimikauden päättyessä vuodenvaihteessa 2023/2024.

Tilivelvolliset

Tilivelvollisia maakuntaliiton toiminnan osalta ovat maakuntahallitus, maakuntajohtaja sekä yksiköiden johtajat. Valtuusto käsittelee liiton talousarviota yhtenä tulosalueena, jolle se myöntää määrärahan ja tuloarvion, rahoitustulot ja rahoitusmenot. Hankkeet käsitellään talousarviossa nettoperusteisina.

Yhteistoiminta

Maakuntaliiton yhteistoimintaryhmä kokoontui vuoden aikana 2 kertaa ja käsiteli 20 asiakoh-
taa. Yhteistoimintaryhmässä käsiteltiin mm. työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2024–2026,
työsuojelusuunnitelma 2024, työterveyshuollon toimintasuunnitelma, henkilöstöraportti ja hen-
kilöstö- ja koulutussuunnitelma. Lisäksi kokouksissa käytiin läpi hybridityötä, viraston sisäilma-
tilannetta ja strategiatyötä sekä kunta-alan palkankorotuksia.

Työnantajapuolta yhteistoimintaelimessä edustivat maakuntahallituksen puheenjohtaja Arto Sepponen, 1. varapuheenjohtaja Nina Rasola ja 2. varapuheenjohtaja Eija Stenberg, maakun-
tajohtaja Pentti Mäkinen sekä hallintojohtaja Janne Nulpponen. Hallintojohtaja toimii myös ko-
koustien esittelijänä. Ammattijärjestöjen edustajina toimivat Eveliina Pekkanen (Akava-JS),
Jenni Oksanen (Akava TS), Jutta Kiiskinen (JYTY) ja Pirjo Paananen (työsuojeluvaltuutettu).
Arto Sepponen toimi ryhmän puheenjohtajana. Kokousten sihteerinä toimi henkilöstöpäällikkö
Tiina Saarelainen.

Maakuntaliiton talous

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion vuodelle 2023 kokouksessaan 14.12.2022. Menot
talousarviossa olivat 2,466 miljoonaa euroa ja tulot 2,342 miljoonaa talousarvion ollessa
125.000 euroa alijäämäinen.

Talousarvion muutos hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 15.6.2023. Valtuusto hyväksyi han-
kehallinnointiin lisäresursoinnin eli kahden asiantuntijan palkkaamisen vuosille 2023–2025.
Talousarvioon vaikutus vuodelle 2023 oli 50 000 euroa, jolloin budjetin alijäämäksi muodostui
175 000 euroa. Lisäresursoinnin aiheuttamat kustannukset katetaan aiempien vuosien kerty-
neillä ylijäämillä.

Vuoden 2023 tulosta paransi budjetoituun nähden MPY Osuuskunnan maksama poikkeuksel-
lisen suuri osuusmaksun korko 46 500 euroa (15 kpl x 3 100 eur). Kyseessä on MPY-yhtiöiden
osakekantojen myynnistä saatujen varojen tilittäminen osuuksien haltijoille. Maakuntaliitolla on
15 osuutta.

Jäsenkuntien maksuosuudet muodostavat maakuntaliiton suurimman tulonlähteen. Vuonna
2023 jäsenkuntien maksuosuudet olivat 2,3 miljoonaa euroa eli 98,5 % vuoden nettotoiminta-
tuloista (ei sisällä hanketoimintaa).

Maakuntaliiton viraston strategia, organisoituminen ja henkilöstö

Maakuntavaltuusto hyväksyi marraskuussa 2020 uuden hallintosäännön, jonka pohjalta viraston toimintaa on kehitetty. Maakuntaliiton viraston strategia on vuonna 2021 laadittu yhdessä henkilöstön kanssa. Strategiaa työstettiin ja jalkautettiin syksyn aikana. Strategian toteutuspolun ensimmäisessä vaiheessa aloitettiin kuvaamaan liiton keskeisiä prosesseja ja muodostamaan tiimejä.

Maakuntaliiton viraston toiminta-ajatuksena on tehdä työtä Etelä-Savon hyväksi. Toimintamme arvopohja on Yhdessä – Ennakoiden – Uudistaen. Tuloksellisen toimintamme mahdollistavat ennakointi ja oikea tieto, toimivat tukipalvelut, avoin viestintä ja aktiiviset kumppanuudet. Haluamme olla yhteisen tahdon muodostaja. Viraston avaintehtäviksi olemme määritelleet kehittäjä, edunvalvoja ja näkyvyyden vahvistaja.

Maakuntaliiton virasto muodostuu kahdesta yksiköstä, hallinto- ja kehittämisyksiköstä. Yksiköiden päälliköillä voi olla lisäksi vastuullaan toimialaansa liittyviä, erikseen budjetoituja hankkeita.

Talousarviossa ennakoitiin vuodelle 2023 henkilötyövuosien määräksi 29,8. Toteutuma oli 31,7. Laskelma perustuu virka-/työsuhteiden keston vähennettynä pitkillä poissaoloilla.

Maakuntaliiton henkilöstö/ henkilötyövuosi	Toteutuma 2022	TA 2023	Toteutuma 2023
Luottamushenkilöhallinto	1	1	1
Virasto	18,4	17,9	18,1
Hankkeet	12,9	10,9	12,6
Yhteensä	32,3	29,8	31,7

Taulukko 7. Maakuntaliiton henkilöstö vuonna 2023.

Vuoden 2023 lopussa maakuntaliitossa oli 13 henkilöä määräaikaisissa työsuhteissa ja 1 henkilö pidemmällä työvapaalla.

Lähiesihenkilöt pitävät vuosittain henkilökohtaiset kehityskeskustelut työntekijöiden kanssa. Keskusteluissa arvioidaan työssä onnistumista, työntekijän, esihenkilön ja toimintamallien kehittämistarpeita sekä arvioidaan tehtävänkuvauksen ajantasaisuutta ja muutostarpeita. Lisäksi henkilövaihdosten yhteydessä arvioidaan tarve tehtäväkuvauksen muokkaamiselle.

Virka	Nimi
maakuntajohtaja	Mäkinen Pentti
kehittämisjohtaja	Olenius Merja
hallintojohtaja, virkasuhde päättyi 30.9.23	Nulpponen Janne
vt. hallintojohtaja 1.10.23-30.4.24	Lavikainen Sirpa

Taulukko 8. Virkasuhteiset vuonna 2023.

Tehtävä	Nimi
maksatusasiantuntija (määräaikainen) 7.8.23-31.12.25	Hartikainen Päivi
projektikoordinaattori (määräaikainen) 1.5.23-28.2.27	Juhola Jatta
hankejohtaja (määräaikainen) 1.4.22-31.3.25	Kaasinen Sari
ennakointiasiantuntija	Kautiainen Hanna
talouspäällikkö	Kiiskinen Jutta
aluekehityspäällikkö	Kokkonen Anne
tilastoasiantuntija	Kokkonen Jaana
elinkeinopäällikkö	Kokkonen Tuula
maksatusasiantuntija (määräaikainen) 1.8.21-31.12.26	Kontinen Marja-Liisa
virastoemäntä	Kovanen Kirsi
kehittämispäällikkö	Kuva Jyrki
järjestelmäpäällikkö	Laakso Tuomo
rahoitusasiantuntija (määräaikainen) 1.8.23-31.12.25	Laaksonen Aleks
viestintäasiantuntija (määräaikainen) 22.8.22-31.12.23, vanhem- painvapaa 1.2.-6.11.23	Lahtinen Eevamari
maksatusasiantuntija	Laitinen Marjut
maksatusasiantuntija	Leikas Marjo
rahoitusasiantuntija (määräaikainen) 15.8.22-31.12.27	Markkanen Sannamari
viestintäpäällikkö	Miettinen Heidi
viestintäasiantuntija (määräaikainen) 11.9.-10.11.23	Nikkinen Maaret
ilmastokoordinaattori (määräaikainen) 1.1.22-15.1.23	Nykopp Marcus
aluesuunnittelupäällikkö, opintovapaa 1.9.23-31.8.24	Oksanen Jenni
ohjelmapäällikkö	Paananen Pirjo
viestintäasiantuntija (määräaikainen) 28.8.-11.12.23	Partanen Hanna
kehittämispäällikkö	Pekkanen Eveliina
ympäristöpäällikkö	Poutamo Sanna
aluesuunnitteluasiantuntija	Rahikainen Päivi
projektipäällikkö 11.4.22-31.12.2023 (määräaikainen)	Rajala Antti
TYP-johtaja (määräaikainen) 20.2.23-31.12.24	Ratia Sari-Anne
henkilöstöpäällikkö	Saarelainen Tiina
johdon sihteeri, opintovapaa 23.8.22-22.8.23, työsuhde päättyi 23.8.23	Salo Aino
hanketalousasiantuntija (määräaik. osa-aik.) 1.2.-31.5.23	Säisä Katriina
va. aluesuunnittelupäällikkö (määräaikainen) 1.9.23-31.8.24	Tanttu Marko
kulttuurikoordinaattori (määräaikainen) 1.1.21-28.2.23	Tähti Taru
hallintosihteeri	Valanta Tanja
hankeasiantuntija (määräaikainen) 1.4.22-31.12.25	Varho Anu-Anette
johdon sihteeri, (määräaik. 23.8.22-22.8.23), vakinaistui 23.8.23	Virtaniemi Jaana
projektipäällikkö (määräaikainen) 1.6.22-31.12.23	Voutila Kaisa

Taulukko 9. Työsopimussuhteiset työntekijät vuonna 2023.

Erillisestä vuoden 2023 henkilöstöraportista käyvät ilmi henkilöstöä koskevat tarkemmat tiedot ja tunnusluvut. Se saatetaan tiedoksi maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle. Henkilöstöraportti käsitellään maakuntaliiton yhteistoimintaryhmässä maaliskuussa ja tuodaan tämän jälkeen maakuntahallitukseen.

Selonteko maakuntaliiton sisäisen valvonnan järjestämisestä

Maakuntaliiton sisäinen valvonta perustuu lainsäädäntöön sekä omiin sääntöihin, ohjeisiin ja talousarvion täytäntöönpanomääräyksiin. EU:n rakennerahastotoiminnan osalta on Työ- ja elinkeinoministeriölle laadittu erilliset kutakin rahastoa koskevat hallinto- ja valvontajärjestelmäkuvaukset varojen käytön asianmukaisen hallinnoinnin varmistamiseksi. Em. kuvaukseen on laadittu ohje petosriskiarviointia varten mm. korruption ja lahjonnan torjumiseksi.

Ohje sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseen

Maakuntaliiton nykyinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty maakuntahallituksessa 21.2.2022. Ohje päivitettiin samalla kun maakuntaliiton ohjelmakauden 2021–2027 hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus laadittiin. Asiakirja ohjaa maakuntaliiton tilivelvollisten viranhaltijoiden, esihenkilöiden ja henkilöstön toimintaa. Ohjeen tavoitteena on edistää Etelä-Savon maakuntaliiton eri toimijoiden vastuullisuutta sekä tietoisuutta ja ymmärrystä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana johtamista ja hyvää hallintotapaa, päätöksentekoa, toiminnan ohjausta, seurantaa ja arviointia. Lisäksi ohjeessa kuvataan menettelyitä, joiden tulisi turvata hyvän hallintotavan toteutuminen.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan niitä sisäisiä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan liiton toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden. Sisäinen valvonta on osa johtamisjärjestelmää. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Riskienhallinta on keskeinen osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, seuraamiseksi ja raportoimiseksi. Riskillä tarkoitetaan sellaisen tapahtuman mahdollisuutta, joka voi uhata tavoitteiden saavuttamista. Riski voidaan myös ymmärtää hyödyntämättä jääneeksi mahdollisuudeksi.

Maakuntavaltuusto päättää liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Maakuntavaltuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvistä tehtävien ja vastuiden jaosta. Maakuntavaltuusto hyväksyy toimintakertomukseen sisältyvän liiton selostuksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Maakuntahallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, ohjeistamisesta sekä toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta.

Maakuntajohtaja vastaa operatiivisesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Toteuttamis- ja valvontavastuu on maakuntajohtajan osalta maakuntahallituksen puheenjohtajalla ja muutoin maakuntajohtajalla.

Maakuntajohtaja antaa vuosittain toimintakertomuksen yhteydessä selvityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta. Lisäksi toimintakertomus sisältää johdon arvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä sen perusteella laaditun lausuman sisäisen valvonnan tilasta ja olennaisimmista kehitystarpeista. Toimintakertomus sisältää arvion toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.

Tilintarkastajan on kuntalain nojalla kuntayhtymän hallintoa ja taloutta tarkastaessaan arvioidava, onko sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty asianmukaisesti.

Johtavilla viranhaltijoilla on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja hoitamisesta alaisensa toiminnan osalta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista. Jokaisen esihenkilön on osaltaan varmistuttava siitä, että viranhaltijat ja työntekijät ovat tietoisia omista tehtävistään ja tavoitteistaan. Heidän on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun ohjeiden vastaista, epätaloudellista tai tehotonta toimintaa tai riskejä sisältävää toimintaa on havaittu.

Lisäksi jokainen liiton palveluksessa oleva on velvollinen omalta osaltaan noudattamaan toimintaa koskevaa lainsäädäntöä, maakuntavaltuuston hyväksymiä sääntöjä ja päätöksiä, maakuntahallituksen ja johdon tekemiä päätöksiä ja antamia ohjeita sekä pyrkiä omalta osaltaan saavuttamaan asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, kehittämään toimintatapojaan sekä ylläpitämään ja kehittämään ammatillista osaamistaan.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi ja luotettavuus

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan ensi sijassa toimintakertomuksessa. Talousarvion toteutumista seurataan maakuntahallituksessa neljännesvuosittain tapahtuvan raportoinnin ja tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä. Johtoryhmä seuraa talouden toteutumista kuukausittain edellisen kuukauden kirjanpidon täsmäytyksen valmistuttua.

Toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arvioinnin kehittäminen on johtamisen keskeisiä tehtäviä. Maakuntastrategiaan on sisällytetty liiton toiminnan osa-alueita kuvaavia ja seurattavia mittareita, joilla toiminnan tuloksellisuutta voidaan arvioida. Maakuntastrategiassa on lisäksi määritelty mittareita maakunnan kehityksen suunnan seurantaan varten. On kuitenkin huomioitava, että maakunnan kehityksen näkökulmasta liitto on vain yksi toimija. Virastossa keskitetysti ohjeistetut prosessit ovat päätöksenteko, henkilöstöhallinto, hankintatoimi, tietojärjestelmät sekä tila- ja asiakirjahallinto.

Tarkastuslautakunta on kehittänyt menettelyjä, joiden avulla se voi seurata, miten maakuntaliitto toimeenpanee arviointikertomusten havainnot ja seurannan avulla antaa maakuntavaltuustolle systemaattista palautetta liiton toiminnasta.

Johtaminen ja hyvä hallintotapa

Päivittäisjohtamista tehdään seuraavia periaatteita noudattaen:

- tehtävien, toimivaltuuksien, tulos- ja raportointivastuiden ja menettelyiden määrittelyt kunnossa
- esittely- ja hyväksymis- sekä vahvistusmenettelyt päätöksenteossa, toiminnoissa ja prosesseissa kunnossa
- tehtävien eriyttäminen ja käyttöoikeudet kunnossa
- talouteen liittyvät seurantamenettelyt ja täsmäytykset kunnossa
- prosessikuvaukset ja toimintaohjeet kunnossa
- toimintojen ja prosessien auditointimenettelyt sovitusti
- toiminnan tuloksellisuuden ja suoriutumisen arviointimenettelyt sovitusti
- omaisuuden fyysinen turvaaminen kunnossa
- esimiestyö kunnossa.

Omaisuu den hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Maakuntaliiton omaisuus on vähäistä, lähinnä toimistokalusteita ja koneita. Valvonta on osa viranhaltijoiden/työntekijöiden tavanomaisia työprosesseja. Asianhallintaohjelmiston käyttäminen tukee päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Maakuntaliiton omaisuuden hoitoon, hankintojen kilpailutukseen tms. ei ole kohdistunut korvausvaateita, muutoksenhakuja tai vastaavia.

Tilintarkastuspalvelujen lisäksi liiton hallintoon kohdistuu valtion toimeksiantovarojen osalta hallintoviranomaisen (Työ- ja elinkeinoministeriö) ja kirjanpito toiminnon (Valtiovarainministeriö) jatkuvaa tarkastusta sekä hallinnointimenettelyjen että varojen käytön suhteen. Maakuntaliiton toiminnan laajuus huomioon ottaen ei erillistä sisäistä tarkastusta ole käytössä.

Sopimustoiminta

Maakuntaliitossa on käytössä asianhallintajärjestelmän sopimushallintaosio. Ohjelmisto toimii tukena sopimusten määräaikojen systemaattisessa seurannassa. Sopimuksiin liittyviä valituksia tai oikaisuvaatimuksia ei ole tilivuonna ollut. Liiton sopimukset ovatkin lähes kokonaisuudessaan hankintalaissa määriteltyjen kansallisten kynnyksarvojen alapuolella. Talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä määrätään, että kaikista yli 4 000 euron suuruisista hankinnoista tehdään viranhaltijapäätökset. Tämä tuo hankintoihin läpinäkyvyyttä ja hallittavuutta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskien arviointi on kiinteä osa maakuntaliiton viraston toimintaa. Kriittisimmät riskit kohdistuvat toimintaympäristön muutoksiin, strategisen suunnittelun toteuttamiseen, johtamisen onnistumiseen ja tietojärjestelmien toimivuuteen sekä EU-rahoituksen hallinointiin. Tarvittavat uudet hallintakeinot on kirjattu riskien todennäköisyys ja vaikutusten arviointi -asiakirjaan ja niitä vietään käytäntöön.

Vahinkoihin maakuntaliitossa on varauduttu toimintaan nähden riittävällä vakuutusturvalla. Vakuutusturvan kattavuus tarkastetaan vuosittain. Etätööhön liittyvä vakuutuskattavuus on täydennetty samalle tasolle kuin toimipisteellä työskenneltäessä.

Tilinpäätöshetkellä korkeimmassa hallinto-oikeudessa on käsittelyssä valitus, joka koskee EAKR-hankkeen rahoituspäätöksen valmisteluprosessia. Maakuntahallitus on antamassaan vastineessa katsonut valituksen olevan aiheeton.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA (netto)	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Toimintatuotot	2 350	2 390	2 388	2 482
Toimintakulut	-2 495	-2 446	-2 391	-2 269
Toimintakate	-145	-56	-2	213
Rahoitustuotot ja -kulut	48	2	3	35
Korkotuotot +	0	0		
Muut rahoitustuotot +	48	2	4	35
Korkokulut -	0	0	0	0
Muut rahoituskulut -		0	0	0
Vuosikate	-97	-55	1	247
Poistot -				
Satunnaiset tuotot/ kulut +/-				
Tilikauden tulos	-97	-55	1	247

Taulukko 3. Maakuntaliiton tuloslaskelma 2023 (1000 €).

Yllä olevassa tuloslaskelmassa on huomioitu maakuntaliiton toimintakulut ja tuotot hankkeiden osalta nettoperusteisena. Hanketoiminnan bruttokulut olivat 1 207 144,51 (TA 1 129 000) euroa ja bruttotuotot 1 081 217,86 (TA 1 022 400) euroa. Hanketoiminnan toimintakate vuonna 2023 oli -125 926,65 euroa.

Maakuntaliitolla ei ole investointeja, joten sillä ei ole myöskään kirjanpidossaan poistoja.

JÄSENKUNTIEN MAKSUSUUDET	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Jäsenkuntien maksusuudet (1000 €)	2 316	2 316	2 316	2 450
Maksusuudet toimintatuloista netto, %-os	98,5	98,5	97,0	98,7
Maksusuudet/ asukas, €	17,83	17,75	17,58	17,42

Taulukko 4. Kuntien jäsenmaksusuudet ja maksusuudet/asukas 2023.

Jäsenkuntien maksusuuksilla on keskeinen merkitys liiton toiminnan rahoittamisessa. Niiden osuus varsinaisen toiminnan tuloista oli 98,5 prosenttia vuonna 2023.

MENOT / ASUKAS	2023(*)	2022	2021	2020
Asukasluku vuodenvaihteessa	129 896	130 451	131 688	140 610
Menot/asukas/ valtuuston hyväksymä, €	-19,21	-18,75	-18,16	-16,14

*) ennakkotieto

Taulukko 5. Menot/asukas 2023.

TULOSLASKELMAA TÄYDENTÄVÄT TIEDOT	2023	2022	2021	2020
Palkatun henkilöstön määrä 31.12. (sisältää työllistetyt)	34	34	37	32
Toteutuneet henkilötyövuodet (teoreettinen säännöllinen wosityöaika)	31,7	32,3	32,4	31,6
Vakinaisissa viroissa ja toimissa olevat	21	22	23	24
Palkat (1000 €)	1 918	1 894	1 781	1 791
Kokonaismenot (1000 €)	3 577	3 385	3 075	3 182
Toimintamenot (1000 €)	3 577	3 384	3 074	3 182
Arvonlisäveropalautukset, verottoman toiminnan (1000 €)	193	146	131	152

Taulukko 6. Maakuntaliiton tuloslaskelmaa 2023 täydentävät tiedot.

Kunta	laskennalliset verotulot 2021, €	maksuosuus 2023, €	maksuosuus 2023, %	maksuosuus 2022, €	muutos 2022-2023, €	Erä 1-12
Enonkoski	4 713 907	20 345	0,8786	20 551	- 206	1 695
Hirvensalmi	7 637 895	32 964	1,4236	34 774	- 1 810	2 747
Juva	21 036 520	90 791	3,9209	95 894	- 5 103	7 566
Kangasniemi	20 234 503	87 330	3,7714	87 295	35	7 277
Mikkeli	221 545 041	956 165	41,2923	955 227	938	79 680
Mäntyharju	22 105 511	95 405	4,1201	97 927	- 2 522	7 950
Pertunmaa	6 031 804	26 033	1,1242	26 451	- 419	2 169
Pieksämäki	67 868 822	292 915	12,6496	296 149	- 3 235	24 410
Puumala	9 299 537	40 136	1,7333	41 385	- 1 249	3 345
Rantasalmi	12 003 750	51 807	2,2373	51 745	61	4 317
Savonlinna	135 081 992	582 999	25,1770	568 844	14 155	48 583
Sulkava	8 969 269	38 710	1,6717	39 357	- 647	3 226
YHTEENSÄ	536 528 551	2 315 600	100,0000	2 315 600	- 0	192 967
muutos-%		0,0 %				

(* Lähde: verohallinto)

Taulukko 7. Maakuntaliiton jäsenkuntien kuntakohtaiset maksuosuudet 2023.

Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	TP 2023	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate +/-	-97	-55	1	247
Satunnaiset erät, netto +/-				
Tulorahoituksen korjauserät				
Investointien rahavirta				
Investointimenot				
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			10	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-97	-55	11	247
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten muutokset +/-				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen muutos +/-				
Lyhytaikaisten lainojen muutos +/-				
Oman pääoman muutokset +/-			-5	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset +/-				
Vaihto-omaisuuden muutos +/-				
Saamisten muutos	-29	-255	3	60
Korottomien velkojen muutos +/-	206	37	109	-35
Rahoituksen rahavirta	177	-218	106	26
Rahavarojen muutos	80	-273	117	273
Kassavarojen muutos	€	€	€	€
Kassavarat 31.12.	1 277 433,13	1 197 172,72	1 469 734,63	1 352 987,52
Kassavarat 1.1.	1 197 172,72	1 469 734,63	1 352 987,52	1 079 999,14
	80 260,41	-272 561,91	116 747,11	272 988,38

Taulukko 8. Maakuntaliiton toiminnan rahoitus 2023 (1000 €).

Kassan riittävyys on 130 päivää, vuonna 2022 luku oli 129 päivää
 - laskentakaava: 365 päivää x Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella.

Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	31.12.2023	31.12.2022
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	61	61
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	8 259	3 500
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset	610	581
Siirtosaamiset	11	11
Rahat ja pankkisaamiset	1 277	1 197
Yhteensä	10 218	5 351
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	82	82
Muut omat rahastot		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	1 011	1 066
Tilikauden yli/alijäämä	-97	-55
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	8 259	3 500
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksiltalaitoksilta		
Ostovelat	82	70
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	67	52
Siirtovelat	814	634
Yhteensä	10 218	5 351

Taulukko 9. Maakuntaliiton rahoitusasema ja sen muutokset 2023 ja 2022 (1000 €).

Suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2023 on 28 %, vuonna 2022 se oli 23 %.
- laskentakaava $100 * (\text{vieras pääoma} / \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$.

Kokonaistulot ja -menot

Maakuntaliiton kokonaistulot ja -menot	2023	2022
TULOT		
Toiminta		
Toimintatuotot	3 431	3 328
Verotulot		
Valtionosuudet		
Korkotuotot	0	0
Muut rahoitustuotot	48	2
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot		
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		
Oman pääoman lisäykset		
Kokonaistulot yhteensä	3 479	3 330
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	3 577	3 384
- Valmistus omaan käyttöön		
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut		0
Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakollisten varausten muutos		
- Pakollisten varausten lis.(+), väh.(-)		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot		
Investoinnit		
Investointimenot		
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman vähennykset		
Kokonaismenot yhteensä	3 577	3 385
Täsmäytys:		
Kokonaistulot - Kokonaismenot= 3479,42498 ./ 3576,57292	-97	-55
Rahavarojen muutos+Muut maksuvalmiuden muutokset = 80,26041 ./ 177,40835	-97	-55

Taulukko 10. Maakuntaliiton kokonaistulot ja -menot 2023 (1000 €).

Tilikauden tuloksen käsittely

Maakuntahallitus esittää, että tilikauden alijäämä 97.147,94 euroa siirretään taseeseen edellisten tilikausien yli/alijäämätilille.

Valtuustoaloitteen 19.11.2019 § 25 mukainen luettelo Etelä-Savon maakuntaliiton ostoista ja maksusuorituksista vuonna 2023.

Taho (sis. Yli 1000 eur ostot ja maksusuor.)	Summa (sis. ALV)
VEROHALLINTO	552056
KEVA/KUNTIEN ELÄKEVAKUUTUS	471399
Mikkelinläänin Maataloussäätiö	128534
FCG FINNISH CONSULTING GROUP OY	103123
Kixit Oy	95778
Seb Kort Bank Ab	61514
SCANDIC HOTELS OY	39126
POHJOIS-KARJALAN LIITTO	38952
Proxion Plan Oy	35969
Innofactor Software Oy	32810
SUOMEN METSÄKESKUS,E-Savon alueyksikk	31635
Pihlajalinna/Etelä-Savon Työterveys Oy	31499
TIETOKESKUS/Mpy Yrityspalvelut Oyj	29207
TYÖLLISYYSRAHASTO	25214
MEIDÄN IT JA TALOUS OY	24329
EDENRED FINLAND OY	24119
HAAJA & ARWO DESIGN OY	22290
SERVIINI OY	19841
MDI PUBLIC OY	18600
Cgi Suomi Oy	17089
MIKKELIN MUSIIKKIJUHLIEN KANNATUSYHD.	16890
SPELL KIELIKURSSIT LANDON DOMINIC	16873
KISS CONSULTING OY	16328
OY SPEAKERSFORUM FINLAND AB	16312
SUOMEN KUNTALIITTO	15784
POHJOIS-SAVON LIITTO	15500
CWT/KALEVA TRAVEL OY	15375
SOKOTEL OY	10805
Thinking Portfolio Oy	10528
ETELÄ-SAVON KAUPPAKAMARI	10416
DNA OY	10309
TEAHOUSE OF WEHMAIS	10050
TELIASONERA FINLAND OYJ	9841
IF VAHINKOVAKUUTUSYHTIÖ OY	9746
Työllisyysrahasto	9663
Auntie Solutions Oy	9288
MIKKELIN MIKAELI OY	9035
SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS	8990
NOUSKU SOLUTIONS OY	8888
RAMBOLL FINLAND OY	7700
KAAKON VIESTINTÄ OY	7136
BDO AUDIATOR OY	7103
CHIEF EXECUTIVE SEARCH HELSINKI OY	6696
LAPIN LIITTO	6565
Meltwater Finland Oy	6547
International Institute of Gastronomy	6440
ETELÄ-KARJALAN LIITTO	6427
SÄYNEVIRTA PHOTOGRAPHY & VIDEO	6204
MIKKELIN RAVIRATA OY	6200
Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentr	6098
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	6045

Taho (sis. Yli 1000 eur ostot ja maksusuor.)	Summa (sis. ALV)
ESRI FINLAND OY	5736
CHEFLINTSI c/o Timo Linnamäki	5580
Visma Financial/halftime/mLin Toriparkki	5548
MARSKI DATA OY	5461
MAJATALO PUUKARIN PYSÄKKI	5456
OSUUSKAUPPA SUUR-SAVO	5441
POSTI OY	5237
K-Supermarket Pikantti	5116
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	4946
JUVAN JUHLA- JA MAJOITUSPALVELUT OY	4729
If Vahinkovakuutus Oyj, Suomen sivuliike	4648
TAITO ITÄ-SUOMI RY	4347
TYÖTERVEYSLAITOS	4278
VR-YHTYMÄ OY	4074
MKK TOIMISTOTARVIKE OY	3971
Ticker Software Oy/Euronext Corporate	3968
TUTKIMUS- JA ANALYSOINTIKESKUS TAK O	3964
PIRKANMAAN LIITTO	3907
WEBROPOL OY	3807
PALVELUTUKKU ITÄ-SUOMI OY	3799
TALOUSTUTKA OY	3720
ProAgria Itä-Suomi ry	3720
Kahvila Majurska Ky	3720
VMH PRODUCTIONS OY	3708
Entecore Ky	3646
KYYHKYLÄN KARTANO OY	3635
KESKUSTAN ETELÄ-SAVON PIIRI	3615
Mainostalo Mainospuu Oy	3326
JYRKI BOY OY	3260
KAAKKOIS-SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATI	3252
Etelä-Savon musiikkiteatteriyhdistys Wau	3250
Visma Plandisc A/S	3204
AKSELI MURAJA PHOTO & VIDEO KY	3156
TMI HILLA TARJANNE	3125
NAXOR OY	3075
ETELÄ-KARJALAN OK	3059
Mainostoimisto Nhl Notkea Hinku Lab Oy	3038
Messeforum Oy	3038
SAHANLAHTI RESORT OY	3024
Viestinnän asiantuntijoiden ammattijärjestö Viest	2778
Savonlinna Tours Oy	2759
KAAKKOIS-SUOMEN KOKOOMUS RY	2752
KIITOSKAUPPA OY	2749
X-PARTNER,OFFICEPRO FINLAND OY	2741
TILUSLIKENNE HIMANEN	2715
OY GUSTAV PAULIG AB	2599
KH-Print Oy	2585
SATULINNA RESORT OY	2566
VARSINAIS-SUOMEN LIITTO	2500
TILASTOKESKUS	2494
Hämärä Lighting Design Oy	2480

Taho (sis. Yli 1000 eur ostot ja maksusuor.)	Summa (sis. ALV)
Lemonsoft Oy	2452
ADBAND OY	2418
Saimaan Risteilyt Oy	2410
LUMME ENERGIA OY	2387
ENERGIAKONSULTOINTI KARJALAINEN	2356
LYRECO FINLAND OY	2349
DANSKE FINANCE OY	2290
<i>Yksityinen elinkeinonharjoittaja</i>	2280
CONTENT HOUSE OY	2232
MOONSOFT OY	2175
<i>Yksityinen elinkeinonharjoittaja</i>	2133
ANNA-KATRI HÄNNINEN PHOTOGRAPHY	2108
SAVILAHDEN KIRJAPAINO KY	2058
PUUMALAN KUNTA	2034
Yrjö Laakkonen Oy	2010
Keynote Puhujapalvelu Oy	1984
D-Fence Oy	1932
Visma Solutions Oy / Visma Sign	1882
RAMIN KONDITORIA LEIPOMO	1835
Crazy Town Oy	1820
ESE-Verkko Oy	1771
Vaiha Oy	1756
VISMA ENTERPRISE OY	1696
HUMAN DATUM	1662
Mediaosuuskunta Shadow Camera	1612
Jyrans Oy/Ravintola Millaano	1591
AT-Lines MP&TS Oy	1590
SL-PRODUCTION OY	1575
CANNCOLOR SALES OY	1574
JUKURIT HC OY	1545
MILLPOINT OY	1523
SAVOLINNA MUSIC ACADEMY	1500
Eventz International Oy	1488
ALMA TALENT OY	1443
SAVONLINNAN OOPPERAJUHL.KANN.YHD.R	1436
FIRST RENT A CAR FINLAND OY	1405
SODAN JA RAUHAN KESKUS MUISTI OY	1402
KESKUSTAN ITÄ-SAVON PIIRI	1377
Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto Mtk-E	1364
MONRASK OY BISTRO HOLVI	1287
MIKKELIN TORIPARKKI OY	1275
<i>Yksityinen elinkeinonharjoittaja</i>	1260
Tampereen kauppakamari ry, Tammerfors ha	1240
Vegetretket	1240
BY MAITOLA OY	1240
MAINOSLAHJAMARIA OY/Mainoslahjaverkko	1239
ITÄ-SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ	1200
UUDENMAAN LIITTO	1103
Suomen Ensiapukoulutus Oy	1101
ARCTIC ENSEMBLE OSK	1100
SUOMEN YRITTÄJIEN SYPOINT OY	1091
Aluepro Oy	1048
Dustin Finland OY	1011
Aktiivinen Pohjois-Satakunta Ry, Det Aktiva M	1010
LASTEN JA NUORTEN SÄÄTIÖ SR	1002
Kiteen Yrittäjät ry	1000

Taulukko 11. Maakuntaliiton ostot ja maksusuoritukset 2023.

OSA 2: TALOUSARVION TO- TEUTUMINEN

Tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa luodaan katsaus maakuntavaltuuston vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta. Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit ovat toimintasuunnitelmasta.

Maakunnan kehittämisen keskeiset painopisteet vuonna 2023

Perustoiminnan ohella maakuntaliiton toimintasuunnitelmassa vuodelle 2023 esitettiin kuusi tavoitetta, joille oli määritelty toimenpiteet ja seurannan mittarit. Seuraavassa on tavoitteittain käyty läpi niiden toteutuminen.

Tavoite vuodelle 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit
EU-rahoitus ja kansallinen rahoitus: Maakuntaliitto toimii EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen välittävänä toimielimenä vaikuttavasti. Kytkös maakuntaohjelmaan ja älykkään erikoistumisen strategiaan toteutuu.	Ohjelmakauden 2014–2020 päättämiseen tähtäävät toimenpiteet Uuden ohjelmakauden 2021–2027 rahoituksen hakujen toteuttaminen, rahoituksen aktiivinen ja laaja tiedottaminen sekä hakijoiden opastaminen ja aktivointi rahoituksen hakeamiseen sekä oikeuden mukaisen siirtymän JTF-rahoituksen käynnistäminen Itä- ja Pohjois-Suomen koordinaatiovastuu rakennerahastotoiminnassa (ml. NSPA alue) Kansallisten rahoitusten jatkaminen	Hakijainfoihin ja -koulutuksiin osallistuneet Rahoituspäätösten läpimenoaika Myöntövaltuuksien tehokas käyttö Hankkeiden osuvuus kehittämisen painopisteisiin ja AES-kärkiin Rahoituksen jakautuminen eri toteuttajille Itä- ja Pohjois-Suomen koordinaation toteuttaminen vuosikellon mukaisesti

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi

Vanhan ohjelmakauden 2014–2020 EAKR-hankkeiden toteuttaminen jatkui vuonna 2023 siten, että varauduttiin ohjelmakauden sulkemiseen. Päättyneiden hankkeiden raportoinnin sekä loppumaksatusten tulee olla käsitelty 31.3.2024 mennessä ja valvonta-toimenpiteidenkin osalta 30.6.2024 mennessä. Ohjelmakauden 2014–2020 hankkeita oli vuonna 2023 käynnissä vielä lukuisia, jonka vuoksi ohjelmakauden päättäminen ajoittuu maakuntaliiton hallinnoimana vuoden 2024 puolelle.

Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakausi pääsi toden teolla liikkeelle vuonna 2023 vaikka EURA21-ohjelman tekninen viivästyminen haittasi edelleen mm. maksatuksia ja hakijat joutuivat turvautumaan ennakkomaksatuksiin. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF-ohjelma) kansallinen valmistelu venyi vuoden 2022 syksyyn ja komissio hyväksyi Suomen ohjelman ja maakuntien alueelliset siirtymäsuunnitelmat vuoden 2022 lopussa. JTF-ohjelman tekninen toteuttaminen EURA21-järjestelmässä oli kesken, mikä viivästytti hankehakujen avaamista huhtikuulle 2023 saakka kaikissa maakunnissa. Rahoitushaut saatiin kuitenkin erittäin hyvin liikkeelle hyvän ennakkovalmistelun tukemana.

Maakuntaliitto avasi vuonna 2023 kolme EAKR-hakua ja kaksi JTF-hakua. Helmikuussa avattiin kaksi Itä-Suomen valtiosihteeriöryhmän painotusten mukaista EAKR-hakua, joihin oli osoitettu yhteensä 1,1 miljoonaa euroa myöntövaltuutta erityisesti matkailun kehittämiseen.

JTF- ja EAKR-hausta tiedotettiin hyvin ja rahoitushakemuksia saatiin paljon myöntövaltuuksiin nähden. Erityisesti panostettiin JTF-rahoituksen liikkeelle saamiseen, koska vuosien 2022 ja 2023 yhteenlasketuista valtuuksista on maksettava 96 % vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuosien 2021–2023 EAKR-myöntövaltuuksista jäi käyttämättä 3 miljoonaa euroa, jotka siirtyivät vuodelle 2024. Samoin vuoden 2023 JTF-myöntövaltuuksia avattiin uudelleen haettavaksi kolme miljoonaa euroa vuoden 2024 alussa.

Ajan-kohta	Viestintäprojekti	Toimenpiteet	Kohderyhmä	Markkinointi-kanavat	Vastuutaho/-t, vastuuhenkilö/-t	Seuranta
	Hankehakuilmoitukset maakunnissa	Hankehakuilmoitusten julkaisu EURA2021 -järjestelmässä ja internet-sivuilla	Potentiaaliset hankehakijat	EURA2021 -järjestelmä, internet-sivut, somekanavat, lehti-ilmoitukset	Rahoittajat	
	Itä-Suomen ilmiö – juttusarja viestintäkanavissa esille (tiedote, artikkeli, video hankkeesta tai teemasta)			internet-sivut, some-kanavat	rahoittajien edustajista koostuva viestintäryhmä	
	Blogeja			internet-sivut, some-kanavat	Rahoittajat, aluekehittäjät	
Tammikuu	JTF - Itä-Suomen tiedote/blogikirjoitus	Blogin/tiedotteen sisällön suunnittelu	Kehittäjät ja potentiaaliset hankehakijat, päättäjät, kansalaiset	internet-sivut, some-kanavat	Maakunnallisten JTF-suunnitelmien valmistelijat, ELY:n ja liittojen viestintävastaavat	
Tammikuu	Etelä-Savon JTF hakuinfo 20.1.2023 klo 12–13.30	Hakuinfo	Kehittäjät ja potentiaaliset hankehakijat	internet-sivut, some-kanavat	Etelä-Savon maakuntaliitto ja ELY-keskus	ilmoittautuneita n. 170, paikalla n. 140
Helmikuu	Etelä-Savon liiton hakuinfo TL1 ja 2	Hakuinfo 17.2.	Kehittäjät ja potentiaaliset hankehakijat	internet-sivut, some-kanavat	Etelä-Savon maakuntaliitto	teams osallistujat n. 50
Helmikuu	Etelä-Savon hakuinfo TL3	Hakuinfo 20.2.	Kehittäjät ja potentiaaliset hankehakijat	internet-sivut, some-kanavat	Etelä-Savon maakuntaliitto ja ELY-keskus	teams osallistujat n. 20
Syyskuu	Viestinnän/vaikutavuuden koulutus Itä-Suomen hanketoimijoille	26.9.2023 Itä-Suomen hankkeiden viestintä vauhtiin!	EU-hankkeiden toteuttajat ja -hakijat	internet-sivut, some-kanavat, sähköposti-markkinointi	rahoittajien edustajista koostuva viestintäryhmä	Teams osallistujia 315
joulukuu	Itä-Suomen maakuntaliittojen viestintäkampanja hakijoiden aktivoimiseksi	Älä jää yksin ideasi kanssa - maakuntien liitot ohjaavat kestäväälle polulle -videotuotanto	Kehittäjät ja potentiaaliset hankehakijat	internet-sivut, some-kanavat	maakuntaliittojen viestintävastaavat	
Jatkuva 1–12	Rakennerahastot.fi -sivut	Utisten laadinta Sivujen päivittäminen	Hanketoimijat, viranomaiset, suuri yleisö	Internet-sivut	Sivujen päivittäjät maakuntaliitoissa ja RR-ELY:issä	
Jatkuva 1–12	MYR:ien kokoustiedottaminen maakunnissa	Tiedotteet	Media, viranomaiset, hanketoimijat, suuri yleisö	Internet-sivut, some	Maakuntaliittojen tiedottajat, EU-koordinaatiosta vastaavat	
Jatkuva 1–12	Itä-Suomen AURA-ohjelman viestintäryhmän kokoukset: - 31.1., 25.8.				rahoittajien edustajista koostuva viestintäryhmä	vuosiraportointi

Taulukko 12. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 viestintätoimet vuonna 2023.

Ohjelmakauteen 2021–2027 liittyi uusi oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF (Just Transition Fund). JTF:llä vastataan vähähiilisen siirtymän aiheuttamiin sosioekonomisiin ja ympäristöllisiin haittavaikutuksiin työllisyyden ja kestävien aluetalouksien turvaamiseksi. JTF-varojen käyttö määritellään maakuntien omissa alueellisissa siirtymäsuunnitelmissa, jotka laadittiin maakuntaliiton vetämänä vuonna 2022. Koko Suomen JTF-rahoituksen määrä on 644 miljoonaa euroa. Etelä-Savoon JTF-rahoitusta kohdennetaan 43 miljoonaa euroa. Rahoittajina toimivat Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ELY-keskus.

JTF-ohjelman ensimmäiset haut avattiin vuoden 2023 huhtikuussa. Kehittämishankehaussa oli haettavissa 8,6 miljoonaa euroa tukea ja kuntien perusrakenteen investoinneille oli tukea haettavissa 5,7 miljoonaa euroa. Hakuihin saapui yhteensä 55 hakeumusta, joista 50 kehittämissankehakuun ja 5 investointihakuun.

Valtioneuvosto myönsi Etelä-Savon maakuntaliitolle vuodelle 2023 kansallista Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) -määrärahaa 450.000 euroa. AKKE-rahoituksena myönnettävällä tuella tuettiin alueellista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Rahoitus avattiin hakuun lokakuussa ja suurin osa myöntövaltuudesta on jo myönnetty hankkeille talvella 2024.

Hankkeen nimi	Toteuttaja	€
TE2024 E-Savo (MOKRA)	Mikkelin kaupunki	100 000
Memory Lab digitaalisuuden kokeilu- ja innovaatiokulttuurin ajurina Etelä-Savossa (AIKO)	Mikkelin kaupunki	100 000
Keula kohti Mikkeliä – matkailua tukevan lentotoiminnan, koulutustoiminnan ja tapahtumatoiminnan edistäminen (AKKE/Mikkelin matkailun kehittäminen)	Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	499 904
Kunnat muutoksessa - Etelä-Savon kuntien tulevaisuuspolut rakenne- ja kestävyysmuutoksessa (KUMU 2030) (AIKO)	Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti	93 067
Savostamosta ekosysteemistä ajattelua (AIKO)	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy	80 550
D.O. Saimaa prosessin kehittäminen (AIKO)	Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	20 213
Digitoinnin osaamiskartoitus (AKKE/Osaavan työvoiman saatavuus)	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy	20 402
Etelä-Savon TKI-tiekartta 2030 (MOKRA)	Etelä-Savon maakuntaliitto	30 998
Terveyttä luonnosta - myös diginä (AIKO)	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy	90 618
Kestävä mökkeily ABC (AKKE/Kestävä monipaikkaisuus)	Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	55 407
Ympärivuotisuudesta elinvoimaa - Mikkelipuiston ekosysteemin kehittäminen (MOKRA)	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy	23 150
YHTEENSÄ		1 114 309

Taulukko 20. Kansallisella rahoituksella rahoitetut hankkeet 2023. Kansallinen rahoitus koostuu useasta eri rahoituserästä.

Päätöskäsittely on ajoittain ruuhkautunut ja päätösten läpimenoaika pitkittynyt. Hakijoita tiedotettiin kuitenkin tilanteesta. Päättyvän ohjelmakauden 2014–2020 osalta on poikkeuksellisen paljon vielä käynnissä olevia hankkeita siihen nähden, että ohjelmakausi on loppuillaan. Samaan ajankohtaan on osunut myös normaalia isompi määrä käynnistyneitä kansallisia hankkeita sekä uuden ohjelmakauden 2021–2027 EAKR- ja JTF-rahoituksen muuttuneisiin periaatteisiin perehtyminen, hakijoiden perehdyttäminen ja rahoitushakujen käynnistäminen. Uuden ohjelmakauden EURA 2021-tietojärjestelmän käyttöönoton viivästyminen ei ole luonnollisestikaan tilannetta helpottanut.

Maakuntaliiton oma vihreän energiasiirtymän tilannekuva ja visiohanke ei toteutunut, koska kansallista kehittämismäärärahaa ei ollut riittävästi jäljellä ja uutta kansallista AKKE-rahoitusta ei saatu TEM:ltä vuonna 2023. Sen sijaan päätettiin, että Etelä-Savon energiavisio/vihreän teknologian visio pyritään toteuttamaan maakuntaliiton omana työnä 2023–2024 kuntien ja elinkeinoelämän sekä edunvalvonnan näkökulmasta.

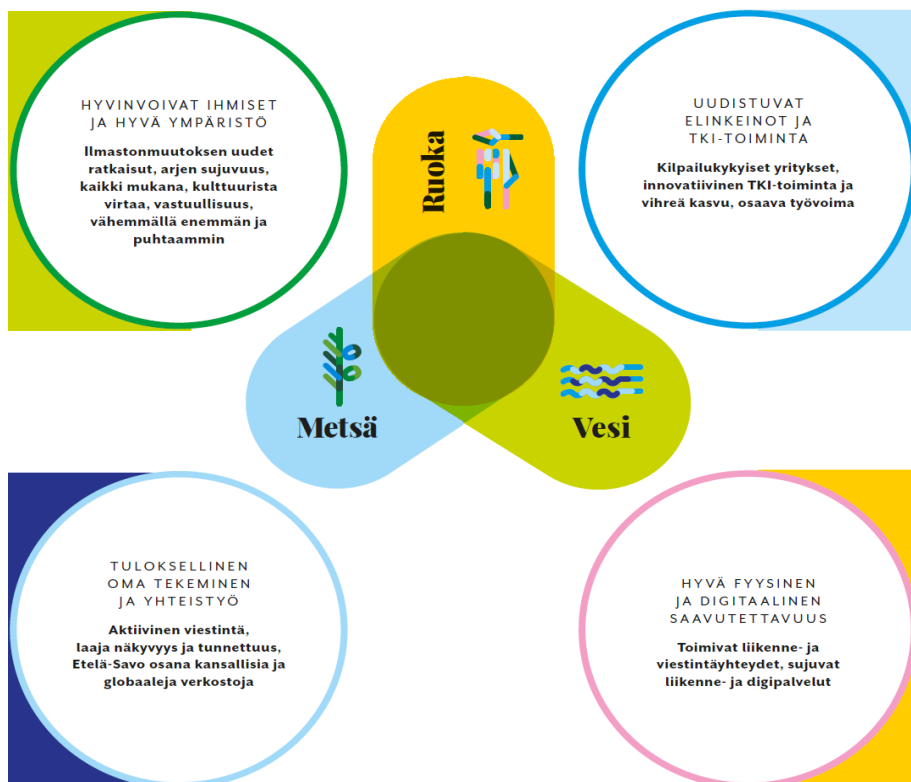
Sydän Saimaalla -hanke jäi niin ikään odottamaan toteutusta kansallisen AKKE-rahoituksen puuttumisen vuoksi ja siirtyi vuodelle 2024.

Tavoite vuodelle 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit
Maakuntaliitto toteuttaa keskeiset kehittämisen prosessit vaikuttavasti ja vuorovaikutteisesti, painopisteenä maakuntakaavan laadinta.	Maakuntakaavan laadinnassa osallistetaan sidosryhmiä kaavatyöskentelyyn ja matkailun, energian ja liikenteen sekä monipaikkaisuuden osalta laaditaan tarvittavat selvitykset Aluekehittämisen keskustelujen 2022 vaikutusseuranta vuonna 2023 ja uuden keskustelukokonaisuuden valmistelu vuodelle 2024 Sidosryhmätyöskentely maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian toimeenpanon edistämiseksi TKI-tiekartan valmistelu ja valmistuminen 2023 vuosille 2023–2025	Maakuntakaavan selvitykset laadittu Aluekehittämisen keskustelun painopisteet maakuntaohjelman mukaisia Älykkään erikoistumisen verkostoyhteistyössä klusterien määrä kasvaa TKI –tiekartan valmistuminen

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi?

Maakunnan kehittämisen keskeiset tavoitteet on sovittu vuonna 2020 laaditussa maakuntastrategiassa. Niitä on täsmennetty vuoden 2021 aikana laaditussa maakuntaohjelmassa. Vuonna 2023 maakuntaliiton keskeisenä tavoitteena oli toimeenpanna ja edistää onnistuneesti maakuntastrategiassa ja maakuntaohjelmassa valittuja keskeisiä tavoitteita.

Maakuntastrategian linjausten pohjalta laadittu maakuntaohjelma (2022–2025) on strategian toimeenpanon keskeinen työkalu. Ohjelma sisältää painopisteet ja keskeisimmät toimenpiteet, joilla alueen eri toimijat yhdessä kehittävät maakuntaa. Etelä-Savon maakuntaohjelman 2022–2025 tavoitteet ja painopisteet ovat: uudistuvat elinkeinot ja TKI-toiminta, hyvinvoivat ihmiset ja hyvä ympäristö, hyvä fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus sekä tuloksellinen oma tekeminen ja yhteistyö.

Kuva 1. Maakuntaohjelman 2022–2025 keskeiset painopisteet.

Maakuntaohjelma sisältää myös Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategian vuosille 2022–2027. Se kuvaa Etelä-Savon tunnistettuja vahvuuksia, joista maakunnan kasvu ja kehitys ponnistavat.

Vuonna 2023 valmistui Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteinen älykkään erikoistumisen strategia, jonka painopisteet ovat puhtaat ratkaisut, digitalisaation hyödyntäminen ja kestävä palvelutuotanto. Tämän strategian tavoitteena on vahvistaa yhteiskehittämistä ja kansainvälistymistä koko Itä- ja Pohjois-Suomen alueella.

Kuva 2. Älykkään erikoistumisen strategian 2022–2027 kärjet ja läpileikaavat teemat.

Älykkään erikoistumisen strategisia kärkiä, vesi-, ruoka-, matkailu-, metsä- ja hyvinvointi vahvistetaan hanke- ja kehittämistoiminnan sekä klustereiden avulla. Klusteroituminen tähtää kehittämistoiminnan ja liiketoiminnan kansainvälistymiseen. Etelä-Savon vesiklusteri (Blue economy Mikkeli, BEM) ja Etelä-Savon ruokaklusteri on virallisesti rekisteröity European Cluster Collaboration Platformille.

Etelä-Savo oli mukana Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa -hankkeessa vuosina 2022–2023, jonka tuloksena valmistui Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteinen älykkään erikoistumisen strategia. Sen painopisteet ovat puhtaat ratkaisut, digitalisaation hyödyntäminen ja kestävä palvelutuotanto. Tämän strategian tavoitteena on vahvistaa yhteiskehittämistä ja kansainvälistymistä koko Itä- ja Pohjois-Suomen alueella.

1. Maakuntaohjelman edistäminen: uudistuvat elinkeinot ja TKI-toiminta

Maakuntaliitto hyväksyi vuonna 2023 maakunnan edunvalvonnan painopisteet vuosille 2023–2024. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa. Maakuntaohjelman teemat muodostavat edunvalvonnan kärkien viitekehyksen ja tavoitteita yhdistää se, että oman kehittämistyön ohella tavoitteiden toteutuminen edellyttää päätöksentekoon vaikuttamista niin kansallisella kuin EU-tasollakin. Maakuntaliiton verkostoyhteistyö alueen korkea- ja toisen asteen oppilaitosten laitosten kanssa oli aktiivista, jonka lisäksi toimittiin Jatkuvan oppimisen verkostossa ja ESR+:n valtakunnallisen Jatkuvan oppimisen -teeman johtoryhmässä. Maakuntaliitto järjesti yhdessä sidosryhmien (Xamk, AVI, Savonlinnan taidelukio) kanssa lukio-korkeakoulufoorumin Etelä-Savon lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyönä.

Maakuntaliitto toteutti aikavälillä 1.4.2022–31.12.2023 Punos – osaamisen verkostot ja toimintatapojen kehittäminen Etelä-Savossa-hankkeen. Sen tavoitteena oli kehittää entistä vaikuttavampia tapoja osaamistarpeiden ennakointiin. Hankkeen aikana syntyi kevyt lähtötilaselvitys Etelä-Savossa toimivista oleellisista tiedon tuottajista ja tietolähteistä osaamisen ennakkoinnin ympärillä. Lähtötilaselvityksen pohjalta on rakennettu kevyttä toimintatapaa tiedon keräämiseen, tiedon hyödyntämiseen sekä viestintään maakunnallisen esavoennakoi.fi-sivuston kautta. Lähtöselvityksellä on luotu myös verkostokartta alueen toimijoista ja verkostoista osaamistarpeiden ennakkoinnin ympärillä. Hankkeessa toteutettujen pilotointien ja kokeilujen kautta taas on testattu verkostotoimijoiden välistä yhteistyötä.

Etelä-Savon maakuntastrategiassa 2030 ja maakuntaohjelmassa 2022–2025 yksi neljästä keskeisestä painopistealueesta on uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen. Näiden edistämiseksi maakuntaliitto aloitti alueellisen TKI-tiekartan valmistelun syksyllä 2022. Tiekartta laadittiin maakuntaliiton hallinnoimassa hankkeessa yhteistyössä laajan sidosryhmäverkoston kanssa. Maakuntahallitus hyväksyi Etelä-Savon TKI-tiekartta 2030-asiakirjan elokuussa 2023. Tiekartassa keskeisenä tavoitteena on tehostaa TKI-rahoituksen hyödyntämistä maakunnassa yritystoiminnan kilpailukyyn kasvattamiseksi. Lähtötilanteessa TKI-menojen suhde alue-BKT:en on Etelä-Savossa 0,9 % (koko maa 2,8 %), kun tavoitteena jatkossa on saavuttaa 4 %:n taso. Tiekartan avulla tavoitellaan yritysveloista kehittämistä, vahvempaa kansainvälistymistä, parempaa pito- ja vetovoimaa ja käytännön toimenpiteitä elinkeinoelämän vauhdittamiseksi. Tiekartan toimeenpanon tueksi perustettiin TKI-ydinryhmä ja TKI-toimijoiden pyöreä pöytä, joissa etenemistä myös seurataan.

2. Maakuntaohjelman edistäminen: hyvinvoivat ihmiset ja hyvä ympäristö

Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavan laatimista jatkettiin vuonna 2023 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen perusteella. Kaavan selvityksistä valmistui

Etelä-Savon siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitys, jota esiteltiin laajasti eri sidosryhmille. Tuulivoimaselvitykset valmistuivat, samoin omana työnä tehty Etelä-Savon potentiaaliset tuulivoima-alueet taustaselvitys.

Pieksämäellä käynnistyi Sarvikankaan teollisen kokoluokan tuulivoimalahanke, joka tarvitsee edetäkseen myös maakuntakaavamerkinnän. Maakuntakaavoituksen resurssipulan ja tuulivoimala-alueiden pikaisen käsittelyn vuoksi maakuntahallitus päätti erottaa tuulivoiman kaavoituksen omaksi vaihemaakuntakaavaksi. Etelä-Savon 4. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä elokuussa ja kaavaluonnos marras-joulukuun. 4. vaihemaakuntakaavassa käsitellään vain tuulivoimaa.

Maakuntaliitto jatkoi 3. vaihemaakuntakaavan tarvitsemia selvityksiä tilaamalla FCG:ltä selvitykset Etelä-Savon aurinkoenergiantuotantoon soveltuvista alueista sekä Etelä-Savon geoenergiaselvityksen. Lisäksi Proxion Plan Oy:ltä tilattiin selvitys Lahti-Heinola-Mikkeli oikoratavarauksen ajantasaisuudesta. Selvitykset valmistuivat joulukuussa. Lisäksi päätettiin laatia omana työnä Etelä-Savon energiastrategia.

Maakuntaliitto edisti tilinpäätösvoonna maakuntakaavan toteuttamista osallistumalla ELY-keskuksen järjestämiin kuntien kehittämiskeskusteluihin, kuntien kaavaneuvotteluihin sekä antamalla kuntien kaavoista lausuntoja. Lausuntopyyntöjä kaavoista tuli noin 70 kappaletta vuoden aikana.

Maakuntaliitto on hoitanut kuntien perustaman Saimaan virkistysalueyhdistyksen hallintointia sekä osallistunut Saimaa Unesco Global Geoparkin hallituksen toimintaan ja Saimaan norppasaaristojen maailmanperintöhankkeeseen. Unescon evaluaattori katsoi, että norppasaaristoilla ei ole edellytyksiä Unescon luonnonperintökohteeksi, ellei luontoarvoja oteta esitettyä enemmän mukaan hankkeeseen. Ympäristöministeriö, metsähallitus ja hankkeen ohjausryhmä totesivat, ettei hanketta ole palautteen perusteella enää tarkoituksenmukaista jatkaa.

Maakunnalliseen ilmastotyöhön osallistuttiin ilmastoryhmän ja ilmastoasiantuntijaryhmän kautta. Lisäksi osallistuttiin Itä-Suomen ilmastokonferenssin järjestämiseen, kuntien ilmastotapahtumiin ja annettiin hanke- ja rahoitusneuvontaa.

Hyvinvointialueiden perustamisen myötä maakuntaliiton rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä väheni, mutta työtä kulttuurihyvinvoinnin parissa jatkettiin. Vuonna 2022 laaditun Etelä-Savon kulttuuristrategian pohjalta lähdettiin vuoden 2023 aikana valmistelemaan yhteistä itäsuomalaista hankekokonaisuutta kulttuurin kehittämiseksi. OKM myönsi rahoitusta Kuopion kaupungin sekä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan yhteiseen Kulttuuri Itää -hankkeeseen vuosille 2024–2025. Maakunnallinen AKKU-hanke edisti kulttuurityötä kunnissa monipuolistamalla niiden kulttuuritarjontaa ja kahden maakuntataiteilijan voimin ja tämä hanke päättyi vuoden 2023 aikana. Kuntien kulttuuriverkosto kokoontui aktiivisesti.

3. Maakuntaohjelman edistäminen: hyvä fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus

Maakuntaliitto oli mukana itäsuomalaisessa edunvalvontatyössä sekä osallistui liikennejärjestelmätyöhön Itä-Suomi ja seututasolla. Saavutettavuuden pääpaino vuonna 2023 oli suunnitteluvälmiuden ja tietopohjan vahvistamisessa. Yhdessä Itä-Suomen maakuntien kanssa määriteltiin itäisen Suomen yhteiset liikennejärjestelmän kehittämishankkeet ja -tavoitteet, jotka hyväksyttiin Itä-Suomen neuvottelukunnassa 2.3.2023. Edunvalvonnan tueksi tilattiin raideliikenteen edunvalvontaa tukeva teema-aineisto yhdessä Itä-Suomen maakuntaliittojen kanssa. Vuoden aikana annettiin lausunnot sekä Valtakunnallisen

liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta että Väyläviraston investointiohjelman luonnoksesta.

Viitoskäytävä – Kumppanuudella kehittyvä Suomen itäinen kasvuvyöhyke yhdistää eri aluekehitystoimijat ylittäen hallinnolliset ja maakunnalliset rajat ja muodostaen laajan ja sitoutuneen kumppanuusverkoston Itä-Suomessa. Viitoskäytävän tärkein arvo on yli-maakunnallinen yhteinen strateginen visio ja toimintamalli. Pohjois-Savon liiton hallinnoiman ylismaakunnallisen hankkeen tavoitteena on ollut tuoda esille viitoskäytävän itäisen kasvuvyöhykkeen kansallinen merkitys ja nostaa se yhdeksi Suomen pääkehittämistä ja kasvuvyöhykkeeksi. Vyöhykkeen selkärangan muodostavat Valtatie 5 ja Savon rata, jonka ympärille Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Kainuun, Koillismaan ja Itä-Lapin yhdistävä käytävä muodostuu. Valtatien ja radan kehittämispotentiaalin yhdistäminen mahdollistaa aluekehityksen vihreään siirtymään sekä kestävän aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen. Hankkeen talvipäivät järjestettiin Mikkelissä vuonna 2023.

4. Maakuntaohjelman edistäminen: tuloksellinen oma tekeminen ja yhteistyö

Maakuntaliitto on pyrkinyt edistämään toimintansa vaikuttavuutta ja yhteistyötä erityisesti edunvalvonnan prosessia kehittämällä. Edunvalvonnan prosessin tueksi laadittiin edunvalvonnan asiakirja, joka kokoaa yhteen maakunnan keskeisimmät edunvalvonnan kärjet ja kuntakohtaiset, edunvalvontaa edellyttävät tavoitteet ja hankkeet. Maakuntahallitus hyväksyi vuoden 2023 edunvalvonnan asiakirjan helmikuussa 2023. Edunvalvontaa on toteutettu maakunnassa asiakirjan mukaisesti.

Vuoden 2023 osalta edunvalvontatyö keskittyi voimakkaasti erityisesti hallitusohjelmaan vaikuttamiseen, jota varten maakuntaliitto koosti maakunnan edunajamistavoitteista omat vaikuttamisaineistonsa. Hallitusohjelmaan vaikutettiin myös laajassa Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liittojen yhteistyössä. Koska Etelä-Savon maakuntaliitto toimi vuoden 2023 sekä Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan että Itä-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajamaakuntana, oli sillä koordinoiva ja yhteen kokoava rooli myös niiden hallitusohjelmatavoitteiden laatimisessa sekä vaikuttamistyön koordinoinnissa.

Loppuvuodesta 2023 päivitettiin kyselyn avulla myös Etelä-Savon maakuntaliiton jäsenkuntien edunvalvonnan kärjet. Kyselyyn saatiin vastaukset kaikilta kunnilta ja kärjet otetaan vahvasti mukaan maakuntaliiton tulevaan edunvalvontaan.

Maakuntaliitto valmisteli vuonna 2023 maakunnallisen TKI-tiekartan yhdessä laajan sidosryhmäedustuksen kanssa. Prosessissa luotiin suuntaviivat TKI-toiminnan määrän ja kunnianhimon tason nostoon maakunnassa. Tiekartan aikajänne ulottuu maakuntastrategian tavoin vuoteen 2030 ja se tukee maakunnan TKI-ekosysteemin/klustereiden ja niiden verkostoyhteistyön vahvistamista ohjelmakaudella 2021–2027.

Aluekehittämisen keskustelut käytiin uudella konseptilla maakuntien ja ministeriöiden välisenä seminaaritapahtumana ja yhteiskeskusteluna alkuvuodesta 2023.

Keskustelujen pohjustukseksi laadittiin laaja-alainen maakunnan laadullinen tilanne- ja kehityskuva. Keskustelun kohteena olevat teemat olivat 1. vihreä- ja digisiirtymä, 2. osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus sekä 3. kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus. Etelä-Savon tulokulma keskusteluun oli ”Energiamurroksesta elinvoimaa itäiseen Suomeen”.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen (IP) yhteinen EU-toimisto toimii Itä- ja Pohjois-Suomen edunvalvojana Brysselissä, mikä on yhdyssiteenä Euroopan alueiden

komiteaan (DG Regio) ja Euroopan komissioon. IP-alueen maakuntaliitot kuuluvat NSPA (Northern Sparsely Populated Areas) verkostoon, joka ulottuu Pohjois-Ruotsiin ja -Norjaan. Yhtenä tärkeimpänä teemana oli OECD:n toteuttama tutkimus, jolla selvitettiin NSPA alueen maakuntien aluekehitys seurantatutkimuksena vuosina 2022–2024. Toimisto palveli maakuntaliittoja mm. edunvalvonta-asioissa ja kansainvälisen verkostoitumisen edistäjänä.

Kunnallisasiain työryhmässä keskityttiin vuonna 2023 kuntien edunvalvonnan kysymyksiin, TE-palvelut 2024 -uudistuksen etenemisen seurantaan, uusien hyvinvointialueiden haasteiden seurantaan ja käynnistyvien hankerahoitusmahdollisuuksien tiedottamiseen.

Maakuntaliitto osallistui Pro Lakeland – Vastuullisen matkailun verkostoyhteistyö Itä-Suomessa -hankkeeseen, jossa oli mukana viisi itäisen Suomen maakuntaa. Hankkeen rahoitus oli myönnetty osana työ- ja elinkeinoministeriön aluekehittämisen teemaverkostojen ja kehittämisvyöhykkeiden rahoitusta. Hanketta hallinnoitiin Pohjois-Karjalassa, ja Etelä-Savo osallistui hankkeeseen omarahoitusosuudella. Tavoitteena oli luoda itäisen Lakeland-suuralueen yritysten uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä vauhdittava yhteinen sopimusperustainen matkailuverkosto. Toimintavuoden aikana maakuntaliitto osallistui hankkeen työskentelyyn kokouksissa, työpajoissa ja seminaareissa sekä kokosi hankkeen käyttöön maakunnan matkailuorganisaatioiden näkemyksiä yhteisen kehittämisen kohteista. Lisäksi osallistuttiin valtakunnalliseen verkosto- ja vyöhykehankkeiden seminaariin.

Tavoite vuodelle 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit
Maakuntaliitto toteuttaa oman toiminnan hankkeita, joilla vahvistetaan maakunnan asukkaiden osallisuutta ja hyvinvointia sekä alueen toimijoiden osaamista, yhteistyöverkostoja ja alueen elinvoimaa.	<p>Building Clusters, Ecosystem Collaboration and RIS3 Communication in South Savo. Tavoitteena klusteroitumisen tilannekuvan ja toiminnan vakiinnuttaminen maakunnassa vuoteen 2024 mennessä</p> <p>Saimaa ERG European Region of Gastronomy. Tavoitteena ERG- juhluvuoden 2024 laadukas toteuttaminen</p> <p>Europe Direct Etelä-Savon tiedotuspiste. Tavoitteena Eurooppa-tiedon jakaminen kansalaisille ja yhteisöille</p> <p>Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun koordinaatio (TYP) Etelä-Savossa. Tavoitteena vaikuttavien ja yhtenäisten palveluiden tuottaminen.</p> <p>Ilmastotyön tukeminen Etelä-Savon kunnissa. Tavoitteena kuntien ilmastotoimien edistäminen.</p> <p>PUNOS – osaamisen verkostot ja toimintatapojen kehittäminen Etelä-Savossa. Tavoitteena toimivien osaamisverkostojen kehittäminen.</p> <p>AKKU2 - Lisävirtaa Etelä-Savon kuntien kulttuuri-toiminnan kehittämiseen. Tavoitteena kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen.</p> <p>CASPER - älykäs sopeutuminen väestöään menettävillä alueilla, Interreg Europe rahoitteinen hanke. Tavoitteena kansainvälinen oppi älykkääseen sopeutumiseen.</p> <p>Etelä-Savon TKI-tiekartta 2030. Tavoitteena maakunnallisen tiekartan laatiminen TKI-toiminnan tehostamiseksi</p>	Hankkeissa määriteltyjen indikaattorien seuranta.

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi?

Vuonna 2023 maakuntaliitto toteutti seuraavia oman toiminnan hankkeita:

Maakuntaliitto toteutti aikavälillä 1.6.2021–31.12.2023 Building Clusters, Ecosystem Collaboration and RIS3 Communication in South Savo –hanketta (EAKR). Hankkeessa tavoitteena oli edistää alueellisten klustereiden syntymistä ja klusteritoiminnan aloittamista Etelä-Savossa erityisesti Älykkään erikoistumisen strategian (ÄES) kärkialoilla. Tavoitteena oli myös Etelä-Savon alueen Älykkään erikoistumisen strategian (RIS3= Research, and Innovation Strategies for Smart Specialisation) 2021–2027 tunnettavuuden vahvistaminen viestinnän keinoin. Lisäksi hankkeessa pyrittiin edistämään Etelä-Savon kansainvälistymistä.

Vuonna 2023 hankkeessa edistettiin uusien klustereiden tunnistamista ja kehittämistä maakunnassa tuottamalla mm. klusteroitumisprosessiin liittyvää tietoa eri toimijoille. Hankkeen päätyttyä maakunnassa toimi kaksi ECCP-alustalle rekisteröityä klusteria (BEM ja ruokaklusteri). Lisäksi Memory Campus -osaamiskeskittymän tavoitteena on Memory Campuksen rekisteröityminen ECCP-alustalle ja pronssitason laatumerkin saaminen. Hankkeen puitteissa maakunnassa on tunnistettu olevan myös muita ekosysteemejä tai verkostoja, joilla on mahdollisuus kehittyä viralliseksi klusteriksi. Näitä ovat mm. sähköiseen liikkumiseen keskittynyt osaamiskeskittymä, matkailun ja luovien alojen yhteinen verkostoyhteistyö, metsäbiotalouteen liittyvä osaamiskeskittymä ja hyvinvointiin liittyvä osaamiskeskittymä.

Vuonna 2023 BC - (Cross-Border) ohjelman jäädyttämisestä vapautuneet EAKR-varat siirrettiin Komission päätöksellä Interreg NEXT ohjelmaan ja Kaakkoisen Suomen osalta Central Baltic Interreg –ohjelmaan, jonka ohjelma-alueetta laajennettiin kattamaan myös Etelä-Savon alue 1.1.2024 lukien. Ohjelmalla on suuri merkitys koko Kaakkois-Suomen maakuntien kehittämisorganisaatioille, joilla on tätä kautta mahdollisuus saada kansainvälistä hankerahoitusta Baltian alueella.

Etelä-Savon maakunta oli hankepartnerina Itä-Suomen yliopiston INTERREG-rahoituksella toteuttavaan CASPER-hankkeeseen vuosina 2023–2026. Hankkeen tavoitteena on tukea kuntien älykästä sopeutumista väestöään menettävillä alueilla kuudessa eri maassa Euroopassa. Hankkeen 3-päiväinen aloitusseminaari järjestettiin Savonlinnassa kesäkuussa 2023.

Maakuntaliitto toteutti Etelä-Savon TKI-tiekartta 2030-hankkeen 1.12.2022–30.6.2023 AKKE-rahoituksella. Hanke muodostui kahdesta toimintakokonaisuudesta: TKI-tiekartan laatimisprosessista ja kansainvälisen rahoitusasiantuntijaverkoston luomisesta. Tiekartan laatimisessa avustivat MDI Public Oy:n asiantuntijat. Hankkeen järjestämälle opintomatkalle Brysseliin osallistui 14 TKI-rahoituksen asiantuntijaa maakunnasta.

OKM:n tukema AKKU-hanke (alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa 1.1.2021–28.2.2023) päättyi. Hankkeessa laadittiin Etelä-Savon kulttuuristrategia 2022–2025 yhteistyössä alueen kulttuuritoimijoiden kanssa sekä käynnistettiin Etelä-Savon kuntien kulttuuripalveluiden verkoston toiminta. Verkosto on jatkanut toimintaansa hankkeen päättymisen jälkeen vuoden 2023 aikana.

Euroopan komission Europe Direct -tiedotuspiste aloitti maakuntaliitossa keväällä 2021. Vuonna 2023 tehtiin palvelua tutuksi vuosisuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti. Europe Direct oli mukana erilaisissa tapahtumissa, kuten muun muassa Päämajasympoosiumissa, International Mikkelin Day -tapahtumassa, maakunnan koulutusfoorumissa ja maakuntapäivässä. Lisäksi tiedotuspiste tuotti yhdessä Pohjois-Savon liiton ja Pohjois-

Karjalan maakuntaliiton kanssa videon, joka esittelee EU-rahoituksen mahdollisuuksia Itä-Suomessa ja kannustaa EU-rahoituksen monipuoliseen hyödyntämiseen.

Etelä-Savon maakuntaliitto jatkoi vuonna 2023 Etelä-Savon työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) -alueen toiminnan koordinoitua. Etelä-Savon TYP-palvelun toimintaa toteutettiin toimintaympäristössä, jossa maakunnassa toimii kaksi työllisyshoidon kuntakokeilualueita ja lisäksi neljä kuntaa, jotka eivät ole mukana kuntakokeilussa. Sopimusta TYP-toiminnan järjestämisestä jatkettiin kuntien kanssa vuoden 2024 loppuun. Uudet työllisyysalueet aloittavat 1.1.2025 Mikkelissä, Savonlinnassa sekä Pieksämäen osalta yhdessä eteläisen Pohjois-Savon kanssa muodostettavalla alueella. TYP-toiminnan organisointi on jatkossa riippuvainen siitä, miten TE-uudistuksen myötä tulevat työllisyysalueet tahtovat jatkossa toteuttaa palvelut.

Ympäristöministeriön avustuksen turvin toteutettu vuoden mittainen Kuntien ilmastotyön tukeminen Etelä-Savossa -hanke päättyi 1.3.2023. Ennen hankkeen päättymistä järjestettiin seutukuntakohtaiset koulutustilaisuudet kuntien ilmastohankkeista ja niiden rahoituksesta yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Tilaisuuksissa käytiin läpi Etelä-Savon ilmastotiekarttaa, kuntien ilmastotyötä ja Suomen ympäristökeskuksen työkaluja ja hyviä kuntien ilmastohanke-esimerkkejä. Lisäksi annettiin kunnille laaja tietopaketti ilmastohankkeiden niin kansallisista kuin EU-rahoitusmahdollisuuksistakin. Hanke järjesti yhteistyössä Etelä-Karjalan liiton, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton sekä Imatran ja Lappeenrannan kaupunkien kanssa keväällä 2023 Itä-Suomen ilmastokonferenssin Savonlinnassa, jossa osanottajia oli yli 80. Konferenssista toivottiin joka vuotista tapahtumaa.

Ilmastokoordinaattori, joka keskittyi kuntien ilmastotyöhön ja kuntien neuvontaan ilmastotasioissa, osoittautui tarpeelliseksi. Etelä-Savon ELY-keskus haki JTF-rahoitusta jatkohankkeelle, jolla turvataan maakunnallisen ilmastotyön jatkaminen ja kuntien avustaminen asiassa. Maakuntaliitto myönsi JTF-rahoituksen syksyllä 2023 Vihreän siirtymän edistäminen Etelä-Savon kuntien ja Pk-yritysten toiminnassa -hankkeelle.

Punos - Osaamisen verkostot ja toimintatapojen kehittäminen Etelä-Savossa -hanke (ESR) päättyi 31.12.2023. Hankkeen viimeisenä toimintavuotena toteutettiin kuusi pilotoitintia ja kokeilua, joissa testattiin erilaisia osallistumisen tapoja osaamistarpeiden ennakointityöhön. Pilotointeja järjestettiin fyysisinä tilaisuuksina, hybridinä, etänä sekä nettipohjaisen kyselyn kautta. Teemat vaihtelivat tulevaisuuden ennakkoinnista tekoälyyn, kansainväliseen osaamiseen, osaajien löytämiseen, osaamisen laajentamiseen sekä yrityksen toiminnan kehittämiseen. Pilotointeihin osallistui yhteensä noin 120 henkilöä. Pilotoinneissa syntyi kuvaus Etelä-Savon tulevaisuuden osaamistarpeista vuodelle 2040, Etelä-Savon kriittisimmät osaamiset vuodelle 2030, yrittäjien ajatuksia kansainvälisestä työvoimasta vuonna 2040, sekä ajatuksia kansainvälisyyden tuomista suurimmista esteistä ja mahdollisuuksista Etelä-Savossa vuonna 2040. Hankkeen aikana Etelä-Savon ennakkointitiimin kokoonpanoa laajennettiin oppilaitostoimijoilla ja tiimin työskentelyn painopistettä siirrettiin erityisesti osaamisteemaan. Jatkossa myös hankkeessa pilotoidusta Etelä-Savon Kohtaanto-foorumista tulee vuosittainen käytäntö, jonka järjestämisestä ennakkointitiimi vastaa.

European Region of Gastronomy Saimaa Management Project 2022–2023 hankkeessa rakennettiin ruokaan ja kulttuuriin pohjautuva tiivis matkailun yhteistyöverkosto Saimaan kolmen maakunnan alueelle. Tavoitteena oli lisätä Saimaan alueen ruokamatkailun tunnettavuutta ja elinkeinolähtöistä palvelutarjontaa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Etelä-Savon lisäksi hankkeeseen osallistuvat Etelä-Karjala ja Pohjois-Karjala. Vuonna 2023 hankkeen keskeisinä toimenpiteinä oli varmistaa Saimaa ERG 2024-juhlavuosisatatuksen saaminen sekä maakuntien toimijoiden aktivoiminen. Hanke osallistui

ICGAT-verkoston kansainvälisiin tapahtumiin ja kilpailuihin yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa. Hankkeeseen osallistuvat alueet nimesivät kontaktihenkilöt toteuttamaan Taste Saimaa -viestintää, ja alueiden Visit-organisaatioiden kanssa aloitettiin yhteistyö, joka tähtää yhteiseen ja monikanavaiseen juhluvuoden viestintään. Hanke tuotti Saimaa-brändikirjan, joka toimii laajan sidosryhmäverkoston oppaana Saimaa European Region of Gastronomy juhluvuoden 2024 toteutuksessa. Seurantaindikaattoreiden mukaisia innovaatioalustoja sekä innovaatioalustoissa kehitettyjä uusia tuotteita ja palveluita on viety prosessinomaisesti eteenpäin. Elokuussa 2023 käynnistyi Saimaa European Gastronomy 2023–2025 -hanke, jonka tavoitteena on toteuttaa Saimaan alueen ruokamatkailun juhluvuosi 2024.

Interreg Europe -ohjelman rahoittama CASPER-hanke (Citizen Activation in Shrinking rural areas for Place-based policies to Enhance Resilience) liittyy älykkään sopeutumisen soveltamiseen väestöään menettävillä EU:n alueilla. Hankkeen toteutusajaksi on 1.3.2023–1.3.2027. CASPER-hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan Etelä-Savon maakunnassa EU:n rakennerahastoinstrumenttiin perustuva älykkään sopeutumisen kehittämistoimi, joka perustuu läheiseen yhteistyöhön yhden tai useamman kunnan ja kansalaistoimijoiden kanssa. Pilotointi pohjautuu väestömuutoksen tilannekuvaan Etelä-Savon kunnissa. Tärkeässä asemassa on osaamisen ja tiedon jakaminen kansainvälisten hankepartnereiden kesken. Vuoden 2023 aikana kansainvälinen hankeyhteistyö käynnistettiin kolmipäiväisessä tapaamisessa Savonlinnassa kesäkuussa. Yhteisissä työpajoissa syvennyttiin hankkeen keskeisiin teemoihin ja luotiin yhteistä ymmärrystä aluekehityksen haasteita eri alueilla. Työpajatyöskentely antoi myös tarvittavia työkaluja ja näkemyksiä työpajojen järjestämiseksi omille paikallisille sidosryhmille. Ensimmäisessä tapaamisessa tutustuttiin myös paikallisiin innovaatioihin ja elinvoimatyöhön Etelä-Savossa. Lokakuussa hankekumppanit kokoontuivat Unkarissa tutustuen paikallisiin ratkaisuihin erityisesti nuorten osallisuuden vahvistamiseksi.

Tavoite vuodelle 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit
Ennakointi ja tiedolla johtaminen: Maakuntaliitto tukee aluekehityksen, toimintaympäristön muutostilanteita ja osaamistarpeita ennakkoinnilla ja tiedolla johtamisella	Tilasto- ja ennakointipalvelun, paikkatiedon hyödyntämisen sekä ennakointiverkoston kehittäminen jäsenkuntien ja maakunnan muiden toimijoiden suunnittelun ja päätöksenteon tueksi Osaamistarpeiden ennakointitiedon tuotanto ja kokoaminen yritystoimijoiden, koulutustoimijoiden sekä aluekehittäjien tarpeisiin OECD:n tutkimuksen toteuttamisessa materiaalin yhteen kokoaminen Yhteistyö jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen kanssa ja alueellisten osaamistarpeiden ennakointitulosten tuottaminen Valtakunnallinen alue-ennakointiseminaari Mikkelissä toukokuussa 2023	Kävijämäärät esavoennakoi.fi-sivustolla kasvavat Kuukausittain tilastopäivitykset maakuntahallituksen tarpeisiin Alue-ennakoinnin seminaari Etelä-Savossa/ tavoitteellinen osallistujamäärä yli 100

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi?

Etelä-Savon alueellista ennakointityötä tehdään kiinteänä osana maakuntaliiton prosesseja ja vahvassa verkostoyhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuonna 2023 maakunnan tilannekuva- ja tulevaisuusaineistoja esiteltiin ennakointiverkoston järjestämissä tilaisuuksissa. Maakuntaliiton, ELY-keskuksen ja TE-toimiston asiantuntijoista koostuva

ennakointitiimi kokoontui säännöllisesti, ja sen toimintaan saatiin mukaan myös oppilaittoimijoita. Lisäksi osallistuttiin maakuntaliittojen tilasto- ja tutkimusvastaavien sekä ennakoitivastaavien verkostokokouksiin, kansallisen ennakointiverkoston tapahtumiin, sekä kansainväliseen tulevaisuuskonferenssiin “Empowering Futures” Turun Tulevaisuuden tutkimuskeskuksessa.

Monipuolisella tietopohjalla tuettiin alueen toimijoiden tiedolla johtamista, suunnittelua ja kehittämistä. Tilannekuva-aineistoa sekä tilastotietoa Etelä-Savon aluekehityksen indikaattoreista tuotettiin, jalostettiin ja analysoitiin eri prosesseja varten (mm. ALKE-keskustelut) ja niistä viestittiin monikanavaisesti. Tilastoasiantuntija ja ennakointiasiantuntija vastasivat myös lukuisiin yksittäisiin tietopyyntöihin aluetietoon liittyen. Maakuntaliiton ylläpitämällä tilannekuva- ja tulevaisuustietoa sisältävällä esavoennakoi.fi -sivustolla oli vuonna 2023 noin 2000 yksilöityä käyttäjää ja 3400 istuntoa.

OECD:n toteuttamaa pohjoisen harvaan asuttujen alueiden (ns. NSPA-alueet) tilaa ja näkymiä koskevaa tutkimushanketta tuettiin vastaamalla laaja-alaiseen kyselyyn maakunnan kehityksen nykytilaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita koskien. OECD:n kanssa yhteistyössä järjestettiin lisäksi Mikkelissä 8.–10.5.2023 tutkimusvierailu, jossa täsmennettiin kyselyn teemoja haastatteleamalla alueen toimijoita ja sidosryhmiä.

Osaamistarpeiden ennakointitietoa tuotettiin esavoennakoi.fi -verkkosivulle erityisesti Punos-hankkeen toimesta. Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen kanssa alueellistettiin valtakunnallisen osaamistarvekyselyn tuloksia alkuvuodesta 2023 hybridinä toteutetussa ennakointityöpajassa. Teemaa täydentäen valtakunnallinen alue-ennakointiseminaari järjestettiin 1.–2.6.2023 Mikkelissä ja hybridinä otsikolla “Tutkimusmatkalla osaamisen tulevaisuuteen”. Osallistujia ympäri Suomen oli kaikkiaan 150, paikan päällä noin 80 ja verkon välityksellä noin 70 henkilöä.

Tavoite vuodelle 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit
Edunvalvonta: Maakuntaliitto ajaa maakunnan ja jäsenkuntien yhteistä etua ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja ajantasaiseen tietoon pohjaten	Edunvalvontaprosessia toimeenpannaan edunvalvonnan asiakirjan mukaan, jota ylläpidetään ja päivitetään viraston, jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien käyttöön Koordinoidaan vuonna 2023 Itä- ja Pohjois-Suomen edunvalvontaa Laaditaan vuosille 2023–2024 EU- rahoituksen kohdentamisen osalta toimeenpano- ja edunvalvontasuunnitelman yhdistelmä, joka korvaa aiemman toimeenpanosuunnitelman	Edunvalvontaprosessi käynnistetty ja sidosryhmät saatu sitoutettua mukaan yhteiseen toimintamalliin Edunvalvonnan vaikuttavuus, miten asiat etenevät maakunnan tahtotilan mukaisesti

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi?

Edunvalvontatyö korostui vuonna 2023, sillä kesällä pidetyt eduskuntavaalit edellyttivät vahvaa maakunnallista vaikuttamista hallitusohjelmaan tuleviin kirjauksiin. Edunvalvonnan korostuivat erityisesti saavutettavuuden, tulevan EU-ohjelmakauden, metsäpolitiikan, energiapolitiikan, matkailun sekä osaamisen ja TKI-toiminnan teemat.

Maakunnallisten tavoitteiden edunajamisen lisäksi Etelä-Savon maakuntaliitto oli Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen neuvottelukunnan sekä Itä-Suomen maakuntaliittojen puheenjohtajamaakuntana keskeisessä roolissa maakuntien yhteisten hallitusohjelmatavoitteiden laadinnassa sekä niihin liittyvän vaikuttamistyön koordinoinnissa. Hallitusohjelmassa monet kirjaukset, esimerkiksi metsäpolitiikan osalta, olivat maakunnan tavoitteiden mukaisia. Monin paikoin tavoitteet jäivät kuitenkin vielä toteutumatta, ja edunvalvontaa tullaan jatkossa kohdentamaan erityisesti niihin tavoitteisiin.

Maakuntaliitto jatkoi vuonna 2022 alkaneeseen, työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämään, itäisen Suomen visiotyöhön osallistumista. Taustalla on kesällä 2022 valtiosihteeriryhmä tekemä selvitys toimenpiteitä, joilla itäisen Suomen elinvoimaa vahvistetaan niiden kielteisten vaikutusten lieventämiseksi, joita Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota on itäiselle Suomelle aiheuttanut. Yksi raportin suosituksista oli, että itäiselle Suomelle luodaan yhteinen kehittämisvisio yritysten, valtion ja alueiden tiiviissä yhteistyössä. Visiotyöhön kutsuttiin mukaan toimijoita erityisesti Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnista.

Visiotyö valmistui vuoden 2023 helmikuussa. Siinä nostetaan esiin konkreettisia työkaluja ja toimintamalleja, joilla vahvistetaan itäisen Suomen elinvoimaa yritysten, valtion ja alueiden tiiviissä yhteistyössä. Toimet liittyvät elinkeinoelämän ja osaamisen kehittämiseen Itä-Suomeen kohdistuvien investointien lisäämiseksi, koulutukseen ja TKI-toimintaan, turvallisuudesta ja omavaraisuudesta huolehtimiseen sekä saavutettavuuteen.

Vaikka itäisen Suomen visiotyön jatkaminen on mukana myös maan hallituksen hallitusohjelmassa, puuttuu siitä kuitenkin konkreettiset resurssit ja rahoitus vision eri toimien käytännön toteuttamiseksi. Maakuntaliitto panostaakin vahvasti edunvalvontaan muiden itäisen Suomen maakuntien kanssa vision konkreettisten toimenpiteiden toteutumiseksi ja niiden rahoituksen varmistamiseksi.

Maakuntaliiton edunvalvonnan tukena hyödynnettiin edunvalvonnan prosessia sekä siihen olennaisesti kytkeytyvää vuoden 2023 helmikuussa maakuntahallituksen hyväksymää edunvalvonnan asiakirjaa. Asiakirja kokoaa yhteen maakunnan EU:n ja kansallisen päätöksenteon kärjet sekä jäsenkuntien kannalta keskeisimmät edunajamisen tavoitteet. Edunvalvonnan prosessi perustuu ajantasaiseen tilannekuvaan ja yhteistyöhön kuntien ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Vuoden 2023 lopulla kuntien edunajamisen tavoitteita ja kärkiä tarkistettiin ja ajantasaisettiin kunnille tehdyllä kyselyllä. Kunnilta saadut vastaukset toimivat edunvalvonnan pohjana vuoden 2024 osalta.

Keskeinen osa maakuntaliiton edunvalvontaa on lausuntojen antaminen. Vuonna 2023 maakuntaliitto lausui mm. kansallisesta luonnon monimuotoisuusstrategiasta 2035 (YM), valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2024–2031 (Väylävirasto), Henkilöjunaliliikenne 2030 -arviointimuistiosta (LVM), Itä-Savon koulutuskuntayhtymä Samiedun järjestämisluvan uudistamisesta (OKM), hallituksen esityksestä kotikuntalaiksi sekä Luonnonvarakeskuksen toimipaikkarakenteen ja toimitilatehokkuuden kehittämissuunnitelmasta (Luonnonvarakeskus).

Lisäksi Etelä-Savon maakuntaliitto teki yhteistyössä muiden maakuntien kanssa yhteisiä kannanottoja esimerkiksi seuraavissa asioissa: Maakuntien liittojen kannanotto laajakaistatukiohjelman valmisteluun (LVM), Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan yhteinen kannanotto (7.12.2023) alueen elinvoiman ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi, Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liittojen yhteinen kannanotto (6.10.2023)

Kansainvälinen turvallisuustilanne huomioitava Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämissuunnitelmissa, Itä-Suomen maakuntien kannanotto Savon ja Karjalan ratojen kehittämiseksi (16.5.2023), JTF-maakuntaliittojen tekniseen tukeen liittyvä kannanotto, jossa JTF-maakuntaliitot vaativat hallintoviranomaista lisäämään maakuntaliittojen teknisen tuen määrää.

Tavoite 2023	Toimenpiteet toimintasuunnitelmassa 2023	Mittarit 2023
Viestintä: Maakuntaliitto viestii viestintästrategian mukaisesti aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti	Toteutetaan maakuntaliiton viestintästrategiaa sekä varmistetaan tiedon löydettävyys kotisivuilta Viestitään aktiivisesti maakunnasta ja maakuntaliiton toiminnasta eri kanavissa Ohjataan media tiedon ja asiantuntijan luokse sekä varmistetaan tiedon löydettävyys Tehdään aktiivista asiantuntijaviestintää Tuodaan esille Etelä-Savoa ja eteläsavolaista osaamista Nostetaan osaltamme Saimaata itäsuomalaiseksi matkailubrändiksi ja tiedotetaan D.O.Saimaa-laatumerkistä Jatketaan kansalaisille suunnattua Europe Direct -viestintää	Verkkosivujen ajantasaisuus ja kävijämäärä Strategisista kärjistä kertovat uutiset Sosiaalisen ja perinteisen median mittarit Laajat sidosryhmäverkostot maakuntaliiton tapahtumissa ja viestinnässä

Mitä teimme tavoitteen saavuttamiseksi?

Vuonna 2023 viestintätyö painottui edunvalvonnan tukemiseen niin maakunnan kuin Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen edunvalvonnan osalta. Etelä-Savo toimi sekä Itä- ja Pohjois-Suomen että Itä-Suomen maakuntien viestijöiden puheenjohtajamaakuntana. Yhdessä tuotettiin vaikuttamisaineistoja eduskuntavaaleihin ja hallitusohjelmaan liittyen. Suurin osa Suomea -slogan ja verkkosivusto lanseerattiin yhteisen IP-viestinnän kotipesäksi. Vuonna 2024 yhteistyö jatkuu erityisesti EU-parlamenttivaaleihin liittyvässä viestinnässä ja vaikuttamisessa ehdokkaisiin.

Yhteydenpitoa tiedotusvälineisiin on jatkettu ja tiedotuskäytäntö on hioutunut muun muassa päätöksenteon osalta. Yhteistyötä tiivistettiin Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien viestinnän sekä itäsuomalaisen rakennerahastoviestinnän tekijöiden kesken.

Kansalaisia tavoitettiin lukuisissa tapahtumissa, kuten kaikille avoimessa Etelä-Savon maakuntapäivässä Mikkelin Kenkäverossa 9.5. Samalla juhlistettiin tulevaa ERG-juhlavuotta. Perinteinen Päämajasymposium elokuun alussa keräsi tapahtumasalin täyteen kuulijoita. Europe Direct -hanke oli mukana muun muassa ennakointi- ja koulutustapahtumissa sekä palkitsemassa Etelä-Savon parhaita toimijoita lokakuussa.

Verkkosivujen kävijämääriä on seurattu kuukausitasolla ja on muun muassa huomattu, että Jousi-uutiskirjeen ilmestyessä lisääntyvät myös verkkosivujen kävijämäärät. Erityisesti kiinnostavat rahoitushakuihin, maakuntakaavan valmisteluun ja asiantuntijoiden kirjoituksiin liittyvät sisällöt.

Sosiaalisen median kanavien seuraajamäärät ovat yhä tasaisessa kasvussa. Seuraajamäärältään eniten kasvaa LinkedIn-sivu. Somekampanjoista ja maksullista näkyvyyttä

kokeiltiin ja havaittiin ne tuloksekkainksi maakuntaliiton avaintapahtumissa ja rekrytoinnissa.

Meltwater-tiedotuspalvelu on auttanut kohdistamaan viestejä valtakunnallisesti eri medioille ja on auttanut mediaseurannassa.

Erityisesti JTF-rahoitusväline, Saimaan ruoka- ja kulttuuriosaaminen sekä edunvalvonnan asiat, kuten liikennehankkeet, saivat huomiota julkisuudessa ja tiedotusvälineissä vuonna 2023. Syksyn Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien huippukokous kannanottoineen saavutti näkyvyyttä valtakunnallisesti eri tiedotusvälineissä.

Englannin kielikoulutus toteutettiin viraston aluekehitystyössä toimiville henkilöille kolmi-
osaisena intensiivikurssina.

Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden kokonaismenot ja tulot	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Luottamushenkilöhallinto			
110 Valtuusto ja hallitus			
Toimintatulot	2 316	2 316	0
Toimintamenot	-541	-530	11
	1 774	1 786	11
130 Tarkastustoimi			
Toimintatulot			
Toimintamenot	-21	-18	3
	-21	-18	3
140 Osallisuustoiminta			
Toimintatulot			
Toimintamenot	-8	-7	1
	-8	-7	1
Luottamushenkilöhallinto yht.			
Toimintatuotot	2 316	2 316	0
Toimintakulut	-571	-555	16
	1 745	1 761	16
Virasto / Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu			
210 Hallinto- ja kehittämissyksikkö			
Toimintatulot	26	28	2
Toimintamenot	-881	-884	-3
	-855	-856	-1
250 Aluekehitysyksikkö			
Toimintatulot		6	6
Toimintamenot	-908	-883	25
	-908	-877	30
251 Hankehallinnointi 2023-2025			
Toimintatulot			
Toimintamenot	-50	-47	-3
	-50	-47	-3
Virasto / Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu yht.			
Toimintatuotot	26	34	8
Toimintakulut	-1 839	-1 815	18
	-1 813	-1 780	27

Hankkeet

Toimintatuotot	1 022	1 081	59
Toimintakulut	-1 129	-1 207	-78
Netto = sitovuustaso	-107	-126	-19
Toimintatuotot yhteensä	3 364	3 431	67
Toimintakulut yhteensä	-3 539	-3 577	-38
* Erotus	-175	-145	29

Taulukko 21. Maakuntaliiton käyttötalouden toteutuminen 2023 (1000 €).

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

<i>Tuloslaskelmaosan toteutuminen</i>	TA 2023	TA muutos	KS 2023	TP 2023	Poikkeama KS/TP
hankkeet nettoperusteisina					KS/TP
Toimintatulot/käyttötalouden tuloarvio	2 341 600	2 341 600	2 341 600	2 349 953	8 353
Toimintamenot/ käyttötalouden määräraha	-2 466 300	-2 516 300	-2 516 300	-2 495 355	20 945
Toimintakate	-124 700	-174 700	-174 700	-145 401	29 299
Rahoitustulot ja -menot					
Rahoitustulot				48 254	48 254
Rahoitusmenot	-300	-300	-300	-1	299
Vuosikate	-125 000	-175 000	-175 000	-97 148	77 852
Poistot					
Satunnaiset tulot ja menot					
Tilikauden tulos	-125 000	-175 000	-175 000	-97 148	77 852

Taulukko 22. Maakuntaliiton tuloslaskelmaosan toteutuminen 2023 (€).

Taulukossa mukana Talousarvio 2023 ja Talousarvio 2023 käyttösunnitelman mukaisesti. Näiden välillä ei tapahtunut kokonaisuudessa muutosta. Etelä-Savon maakuntaliiton hankkeiden osalta määräraha ja tuloarvio otetaan maakuntavaltuuston hyväksymään talousarvioon nettomääräisenä. Maakuntavaltuuston hyväksymä talousarvio sitoo maakuntahallitusta toimintatulojen ja -menojen sekä rahoitustulojen ja -menojen tasolla.

<i>Rahoitusosan toteutuminen</i>	TA 2023	KS 2023	TP 2023	Poikkeama TA/TP
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate +/-	-175	-175	-97	-78
Satunnaiset erät, netto +/-				
Tulorahoituksen korjauserät				
Investointien rahavirta				
Investointimenot				
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				
Toiminta ja investoinnit, netto	-175	-175	-97	-78
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Oman pääoman muutokset +/-				
Vaikutus maksuvalmiuteen			-97	

Taulukko 23. Maakuntaliiton rahoitusosan toteutuminen 2023 (1000 €).

OSA 3: TILINPÄÄTÖSLASKEL- MAT

Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot	2 585 337,34	2 581 723,37
Tuet ja avustukset	845 833,76	746 294,72
Toimintatuotot yht.	3 431 171,10	3 328 018,09
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 993 956,34	-1 966 937,61
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-328 514,71	-395 661,76
Muut henkilösivukulut	-49 385,09	-440 923,50
Palvelujen ostot	-974 219,02	-732 781,49
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-64 532,21	-96 301,94
Avustukset	-1 500,00	-2 700,00
Muut toimintakulut	-164 465,02	-144 846,52
Toimintakulut yht.	-3 576 572,39	-3 384 491,06
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-145 401,29	-56 472,97
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	57,68	35,61
Muut rahoitustuotot	48 196,20	1 595,85
Korkokulut	-0,53	-2,97
Muut rahoituskulut	0,00	-106,29
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	48 253,35	1 522,20
VUOSIKATE	-97 147,94	-54 950,77
TILIKAUDEN TULOS	-97 147,94	-54 950,77
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-97 147,94	-54 950,77

Toteumavertailu

1.1.-31.12.2023	Talousarvio	Muutos / KS	Käyttösuunn.	Toteutuma 1-12/2023	Poikkeama KS / TOT	Käyttö %
Luottamushenkilöhallinto						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 315 600		2 315 600	2 315 766,90	-166,90	100,0
Toimintatuotot yht.	2 315 600		2 315 600	2 315 766,90	-166,90	100,0
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-239 300	-4 500	-243 800	-258 719,31	14 919,31	106,1
Palvelujen ostot	-311 500	15 000	-296 500	-267 434,95	-29 065,05	90,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 900		-13 900	-18 889,72	4 989,72	135,9
Avustukset				-1 500,00	1 500,00	-100,0
Muut toimintakulut	-6 000		-6 000	-8 299,46	2 299,46	138,3
Toimintakulut yht.	-570 700	10 500	-560 200	-554 843,44	-5 356,56	99,0
TILIKAUDEN TULOS	1 744 900	10 500	1 755 400	1 760 923,46	-5 523,46	100,3
Virasto						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	16 000		16 000	23 176,29	-7 176,29	144,9
Tuet ja avustukset	10 000		10 000	11 010,05	-1 010,05	110,1
Toimintatuotot yht.	26 000	0	26 000	34 186,34	-8 186,34	131,5
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-1 266 400	-25 000	-1 291 400	-1 295 905,54	4 505,54	100,3
Palvelujen ostot	-376 200	23 600	-352 600	-352 818,45	218,45	100,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-64 800	15 000	-49 800	-38 341,91	-11 458,09	77,0
Muut toimintakulut	-131 600	-2 600	-134 200	-127 518,54	-6 681,46	95,0
Toimintakulut yht.	-1 839 000	11 000	-1 828 000	-1 814 584,44	-13 415,56	99,3
TILIKAUDEN TULOS	-1 813 000	11 000	-1 802 000	-1 780 398,10	-21 601,90	98,8
Hankkeet						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	121 500	134 000	255 500	246 394,15	9 105,85	96,4
Tuet ja avustukset	900 900	-105 600	795 300	834 823,71	-39 523,71	105,0
Toimintatuotot yht.	1 022 400	28 400	1 050 800	1 081 217,86	-30 417,86	102,9
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-842 000	78 800	-763 200	-817 231,29	54 031,29	107,1
Palvelujen ostot	-244 650	-136 800	-381 450	-353 965,62	-27 484,38	92,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 150	4 000	-12 150	-7 300,58	-4 849,42	60,1
Muut toimintakulut	-26 200	4 100	-22 100	-28 647,02	6 547,02	129,6
Toimintakulut yht.	-1 129 000	-49 900	-1 178 900	-1 207 144,51	28 244,51	102,4
TILIKAUDEN TULOS	-106 600	-21 500	-128 100	-125 926,65	-2 173,35	98,3

Yhteensä	Talousarvio	Muutos / KS	Käyttösuunn.	Toteutuma 1-12/2023	Poikkeama KS / TOT	Käyttö %
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 453 100	134 000 ▲	2 587 100	2 585 337,34	1 762,66	99,9
Tuet ja avustukset	910 900	-105 600 ▲	805 300	845 833,76	-40 533,76	105,0
Toimintatuotot yht.	3 364 000	28 400	3 392 400	3 431 171,10	-38 771,10	101,1
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-2 347 700	49 300 ▲	-2 298 400	-2 371 856,14	73 456,14	103,2
Palvelujen ostot	-932 350	-98 200 ▲	-1 030 550	-974 219,02	-56 330,98	94,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-94 850	19 000 ▲	-75 850	-64 532,21	-11 317,79	85,1
Avustukset				-1 500,00 ▲	1 500,00 ▲	-100,00
Muut toimintakulut	-163 800	1 500 ▲	-162 300	-164 465,02	2 165,02	101,3
Toimintakulut yht.	-3 538 700	-28 400	-3 567 100	-3 576 572,39	9 472,39	100,3
Rahoitustuotot ja kulut	-300		-300	48 253,35	-48 553,35	-16084,5
TILIKAUDEN TULOS	-175 000	0	-175 000	-97 147,94	-77 852,06	55,5

Talousarvio sitoo maakuntahallitusta toimintatulojen ja -menojen sekä rahoitustulojen ja -menojen tasolla (Talousarvio 2023 kohta 4.2).

MAAKUNTAVALTUUSTO

	Talousarvio 23	Toteutuma 1-12/2023	Poikkeama
Toimintatulot	2 341 600,00	2 349 953,24	8 353,24
Toimintamenot	-2 516 300,00	-2 495 354,53	20 945,47
Toimintakate	-174 700,00	-145 401,29	29 298,71
Rahoitustulot		48 253,88	48 253,88
Rahoitusmenot	-300,00	-0,53	299,47
Vuosikate	-175 000,00	-97 147,94	77 852,06
Tilikauden tulos	-175 000,00	-97 147,94	77 852,06
Tilikauden yli/alijäämä	-175 000,00	-97 147,94	77 852,06

Rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-97 147,94	-54 950,77
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot		
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-97 147,94	-54 950,77
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-28 524,22	-254 608,67
Korottomien velkojen muutos	205 932,57	36 997,53
Rahoituksen rahavirta	177 408,35	-217 611,14
Rahavarojen muutos	80 260,41	-272 561,91
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 277 433,13	1 197 172,72
Rahavarat 1.1.	1 197 172,72	1 469 734,63
	80 260,41	-272 561,91

Tase

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	60 824,74	60 824,74
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	8 258 860,25	3 500 278,84
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
3. Muut saamiset	610 233,72	581 208,95
4. Siirtosaamiset	10 727,10	11 227,65
Lyhytaikaiset saamiset	620 960,82	592 436,60
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 277 433,13	1 197 172,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 218 078,94	5 350 712,90
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma		
	82 434,38	82 434,38
III Muut omat rahastot		
IV Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	1 011 198,95	1 066 149,72
V Tilikauden yli/alijäämä	-97 147,94	-54 950,77
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	8 258 860,25	3 500 278,84
E VIERAS PÄÄOMA		
II Lyhytaikainen		
6. Ostovelat	81 925,71	70 082,54
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	66 904,16	52 403,94
8. Siirtovelat	813 903,43	634 314,25
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 218 078,94	5 350 712,90

OSA 4: TILINPÄÄTÖKSEN LII- TETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 1

Sijoitusten arvostus:

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus:

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 6

	2023	2022
Toimintatuotot tehtäväalueittain		
Luottamushenkilöhallinto	2 315 766,90	2 316 007,94
Virasto / Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu	34 186,34	73 530,37
Hankkeet	1 081 217,86	938 479,78
Toimintatuotot yhteensä	3 431 171,10	3 328 018,09
Toimintakulut tehtäväalueittain		
Luottamushenkilöhallinto	-554 843,44	-462 872,39
Virasto / Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu	-1 814 584,44	-1 872 681,52
Hankkeet	-1 207 144,51	-1 048 937,15
Toimintakulut yhteensä	-3 576 572,39	-3 384 491,06

Liitetieto 9

	2023	2022
Palvelujen ostot		
Muiden palvelujen ostot	-974 219,02	-732 781,49
Palvelujen ostot yhteensä	-974 219,02	-732 781,49

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaiset poistot Maakuntavaltuusto 15.11.1996 § 21

Hyödykeryhmä	poistoaika	poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
* Aineettomat oikeudet	5 v	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto		
*atk-laitteet	3 v	30 % jäännösarvopoisto
*muut laitteet ja kalusteet	3 v	30 % jäännösarvopoisto
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Maakuntavaltuusto on 10.11.2008 § 19 hyväksynyt käyttöomaisuuden pienhankintarajaksi 15 000 euroa.

Liitetieto 15

Muut rahoitustuotot	2023	2022
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	48 196,20	1 493,91
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot yhteensä	48 196,20	1 493,91

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19

Pysyvien vastaavien sijoitukset	2023	2022
Osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	60 824,74	60 824,74
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	60 824,74	60 824,74
Kirjanpitoarvo 31.12.	60 824,74	60 824,74

Valtion toimeksiantojen varat	2023	2022
Maakunnan kehittämisraha ja AIKO-raha	21 897,52	21 897,52
Maakunnan omaehtoisen kehittämisen määräraha	37 210,53	325 946,29
Euroopan aluekehitysrahasto EAKR 2014 -2020	2 710 861,36	1 413 028,90
Matkailun elpymishankkeet ALMA	119 487,98	91 863,21
Alueellinen selviytymissuunnitelma	61 651,74	178 899,56
AKKE 2022: Omaehtoinen kehittäminen MOKRA	120 153,40	288 888,80
AKKE 2022: AIKO	313 497,67	567 666,40
AKKE 2022: Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus	138 631,94	294 888,80
AKKE 2022: Kestävä monipaikkaisuus	157 268,14	317 199,36
Mikkelin matkailun valtion avustus	500 000,00	
AKKE TKI-toiminnan tukeminen	459 628,97	
Euroopan aluekehitysrahasto EAKR 2021 -2027	3 618 571,00	
Valtion toimeksiantojen varat yhteensä	8 258 860,25	3 500 278,84

Liitetieto 23

Saamiset jäsenkunnilta ja jäsenkuntien konserneihin kuuluvilta yhteisöiltä (sisältyvät alla lueteltuihin saamisiin)

Lyhytaikaiset	2023	2022
Jäsenkunnilta		
Muut saamiset, tulojäämät	46 331,53	19 152,56
Siirtosaamiset, ennakkomenot	0,00	0,00
Jäsenkunnilta yhteensä	46 331,53	19 152,56
Jäsenkuntien konserneihin kuuluvilta yhteisöiltä		
Muut saamiset, tulojäämät	0,00	0,00
Jäsenkuntien konserneihin kuuluvilta yhteisöiltä yht.	0,00	0,00

Liitetieto 24

Saamiset	2023	2022
Lyhytaikaiset		
Saamiset valtiolta, ALV	16 056,62	10 351,00
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	11 970,00	10 200,00
Kansallinen rahoitus TEM	43 445,52	43 636,61
EU-tuet ja avustukset	449 194,04	488 746,00
Interreg	26 837,10	
Muut projektien saamiset	61 028,03	26 712,94
Muut saamiset	1 702,41	1 562,40
Menoennakot	10 727,10	11 227,65
Saamiset yhteensä	620 960,82	592 436,60

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	82 434,38	82 434,38
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	82 434,38	82 434,38
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 011 198,95	1 066 149,72
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 011 198,95	1 066 149,72
Tilikauden yli/alijäämä	-97 147,94	-54 950,77
Oma pääoma yhteensä	996 485,39	1 093 633,33

Peruspääoman jakautuminen jäsenkuntien kesken 31.12.2023

Kunta	Veroäyrit -94 1000 kpl	Osuus perus- pääomaan €	Osuus %
Enonkoski	92 483	959,24	1,1636
Hirvensalmi	114 616	1 188,81	1,4421
Juva	375 888	3 898,74	4,7295
Kangasniemi	301 383	3 125,97	3,7921
Mikkeli	2 800 776	29 049,85	35,2400
Mäntyharju	363 473	3 769,97	4,5733
Pertunmaa	97 544	1 011,73	1,2273
Pieksämäki	1 169 118	12 126,18	14,7101
Puumala	154 044	1 597,76	1,9382
Rantasalmi	209 377	2 171,67	2,6344
Savonlinna	2 095 441	21 734,07	26,3653
Sulkava	173 582	1 800,41	2,1840
YHTEENSÄ	7 947 725	82 434,38	100,00

Liitetieto 30

Velat jäsenkunnille ja jäsenkuntien konserneihin kuuluville yhteisöille

Lyhytaikaiset	2023	2022
Jäsenkunnille		
Siirtovelat	6 033,75	6 993,62
Muut siirtovelat		
Ostovelat		2 000,00
Jäsenkunnille yhteensä	6 033,75	8 993,62
Jäsenkuntien konserneihin kuuluville yhteisöille		
Siirtovelat	3 218,00	495,64
Muut siirtovelat		
Ostovelat	504,43	473,19
Jäsenkuntien konserneihin kuuluville yhteisöille yht.	3 722,43	968,83

Liitetieto 33

Siirtovelat

Lyhytaikaiset	2023	2022
Lomapalkkavelka sivukuluineen	324 667,65	322 427,50
Muut palkkajaksotukset	2 300,00	3 100,00
Henkilösivukulut	55 616,53	48 263,77
Saadut ennakot	426 419,25	247 459,66
Muut siirtovelat	4 900,00	13 063,32
Siirtovelat yhteensä	813 903,43	634 314,25

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 38

Leasingvastuut

	2023	2022
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 918,00	3 344,00
Myöhemmin maksettavat	0,00	1 332,00
Leasingvastuut yhteensä	1 918,00	4 676,00

Vuokravastuut

Seuraavalla tilikaudella maksettavat	69 027,00	67 104,00
Myöhemmin maksettavat	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	69 027,00	67 104,00

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2023	31.12.2022
Luottamushenkilöhallinto	1	1
Virasto / Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu	20	20
Hankkeet	13	13
Henkilöstö yhteensä	34	34
joista virka-, työ- tai perhevapaalla	1	1
joista määräaikaisia	13	12

Liitetieto 44

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2023	2022
Keskusta, Etelä-Savon piiri	3 614,55	3 693,90
Keskusta, Itä-Savon piiri	1 377,00	1 496,10
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry	2 751,98	2 444,60
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry	3 251,60	3 438,40
Perussuomalaiset, Etelä-Savon piiri	915,98	1 055,75
Kaakkois-Suomen Vasemmistoliitto	115,00	86,25
Kaakkois-Suomen Vihreät ry	503,70	437,00
Kristillisdemokraatit	80,50	80,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	12 610,31	12 732,50

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot

	2 023	2 022
BDO Auditor oy		
Lakisääteinen tilintarkastus	4 748,59	5 120,50
Hanketarkastukset	980,00	2 480,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	5 728,59	7 600,50

Liitetietojen allekirjoitus

Allekirjoitettu sähköisesti 2.2.2024

Sirpa Lavikainen
vt. hallintojohtaja

Jutta Kiiskinen
talouspäällikkö

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Mikkelissä 19.2.2024

Maakuntahallitus

Tilinpäätösmerkintä

Tarkastuksesta on annettu kertomus.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Lilja Koskelo
JHT, HT

LUETTELOT JA SELVITYKSET

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA

1.	Päiväkirja	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
2.	Pääkirja	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
3.	Tilinpäätös	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
4.	Ostolaskujen toimittajaluettelo	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
5.	Ostolaskupäiväkirja	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
6.	Palkkakortit	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
7.	Matkalaskupäiväkirja	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)
8.	Varmennot asiakirjat	Sähköinen tallennus (kahdella tallennusmedialla)

LUETTELO TOSITELAJEISTA

Laji nro

10	Kassatositteet	000001 - 000481
15	Käteiskassa	015001 - 015004
20	Ostolaskujen maksut	020001 - 020093
33	Sähköiset ostolaskut	033001 - 034147
50	Palkat	050001 - 050016
60	Maakunnan kehittämisraha ja AIKO	060001 - 060051
70	EU/Rak.rah.2014-2020	070001 - 070106
80	Matkalaskut M2	080001 - 080015
99	Muistiotositteet	990001 - 990144

**Etelä-Savon
maakuntaliitto**